

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

Допущена до захисту:

в.о. завідувача кафедри
економіки, менеджменту та
комерційної діяльності
к.е.н., доцент

_____ Оксана СТОРОЖУК
„___” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№__ від „___” _____ 20__ р.)

Кваліфікаційна робота

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему «Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства»

Виконав: здобувач вищої освіти
4 курсу, групи МЕ-20-ЗСК
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент»

_____ Сергій ГНАТКОВСЬКИЙ

Керівник: канд. екон. наук, доцент

_____ Ілона АНДРОЩУК

Рецензент: директор ТОВ фірма
«Теремок» Олександр ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Теоретичні підходи до дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.....	7
1.2. Чинники впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність сучасного підприємства.....	10
1.3. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності сучасного підприємства.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК».....	16
2.1. Загальна економічна характеристика діяльності ТОВ фірма «Теремок».....	16
2.2. Фінансово-економічний аналіз результатів діяльності ТОВ фірма «Теремок».....	27
2.3. Оцінювання інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ фірма «Теремок».....	33
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА...43	
3.1. Методичні підходи до удосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства.....	43
3.2. Удосконалення управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства	55
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Інноваційно-інвестиційна діяльність є важливою для сучасних підприємств, тому що саме інноваційні зміни та їх відповідне інвестиційне забезпечення дозволяють підприємствам сформувати певні конкурентні переваги. Результати інноваційної діяльності підприємства чинять позитивний вплив і власне на стан функціонування самого підприємства, і держави загалом. Основою ефективності розвитку сучасного підприємства в значній мірі є інноваційна діяльність, спрямована на отримання, поширення і використання нових знань і технічних рішень для вирішення економічних, технологічних, екологічних та соціальних проблем. Тим часом, одна з основних проблем полягає в тому, що споживачі інноваційної продукції, а саме, державні та регіональні органи управління підприємствами, а також проєктні та підрядні організації не розглядають застосування інновацій в якості одного з пріоритетних завдань своєї практичної діяльності. Так, наприклад, в нашій країні відсутній перелік критичних технологій підприємств, що забезпечував би ефективне планування інноваційної діяльності на об'єктах будівництва та ремонту.

Разом із тим, розвиток інноваційної діяльності та достатність її інвестиційного забезпечення на сучасних підприємствах має високе соціально-економічне значення. Тому що застосування інноваційних технологій, сучасної техніки, нових конструкцій та матеріалів сприяє суттєвому поліпшенню споживчих властивостей товарів та послуг.

Проблеми покращення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств досліджувались багатьма відомими вітчизняними науковцями і дослідниками, такими, як: І. Верхоляд, О. Волков, В. Геєць, А. Громова, Ю. Доброскок, О. Левченко, О. Ткачук, О. Яшкіна, І. Федулова та інші. Зважаючи на викладене вище, а також безупинність економічних процесів питання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств потребують досліджень та є актуальними.

Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств, аналіз фінансово-господарського стану та інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ фірма «Теремок», а також розробка напрямків удосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства. Мета роботи зумовила постановку наступних завдань:

- дослідити суть інновацій та інноваційного розвитку підприємств в сучасних економічних умовах;
- вивчити класифікаційні ознаки інновацій та виявити особливості розвитку інновацій;
- проаналізувати фінансово-господарський стан ТОВ фірма «Теремок» та розглянути економічні умови, проблеми та перспективи інноваційно-інвестиційної діяльності цього підприємства;
- обґрунтувати методичні підходи до удосконалення інноваційно-інвестиційної підприємства з урахуванням етапів його життєвого циклу.

Об'єктом дослідження є процес інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Предметом - теоретичні засади і практичні аспекти інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених задач в роботі використано такі методи дослідження: узагальнення, систематизація – для дослідження основних понять управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства; економічного аналізу – для дослідження чинників впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств; коефіцієнтний – для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності та інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ фірма «Теремок».

Інформаційною базою дослідження є положення сучасної економічної науки, праці відомих вітчизняних та зарубіжних вчених щодо питань інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств, звітність ТОВ фірма «Теремок», результати власних досліджень.

Наукова новизна роботи полягає у розширенні теоретичних засад

управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства. У процесі проведеного дослідження удосконалено теоретичне підґрунтя формування управлінських рішень щодо забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Отримав подальший розвиток методичний підхід до розробки моделі інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні підходи до дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Термін «інновація» (лат. «inovatis» in – в, novus – новий) означає «оновлення, новинка, зміна». Як свідчать джерела економічної літератури, в науковий обіг поняття «інновації» увійшло досить недавно. Інновація трактується як кінцевий результат творчої діяльності, який отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або організаційних змін.

Взагалі, в українському законодавстві інноваціями називають не лише новостворені і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, а також нову продукцію або послуги. А окрім цього, також і організаційно-технічні рішення різного характеру (комерційного, виробничого чи адміністративного). Ключовим моментом при цьому є той факт, що інновації істотно поліпшують структуру та якість виробництва. Те саме стосується і соціальної сфери [21].

Відомий американський економіст Пітер Друкер вважає, що інновація – це такий особливий інструмент, який дозволяє підприємцю використовувати зміни та перетворювати їх у нові можливості для, наприклад, відкриття нового бізнесу або надання нової послуги [17].

На думку Р.А. Фатхутдінова, інновація є кінцевим результатом впровадження нововведення, а метою цього впровадження є зміна об'єкта управління і отримання, перш за все, економічного ефекту, а також соціального, екологічного, науково-технічного ефектів[65].

Спираючись на ці тлумачення змісту поняття «інновація», можна

зробити висновок, що інновації є інструментом для створення нових можливостей в економіці, відповідно, інноваційна діяльність є безальтернативним шляхом розвитку для підприємств і країн загалом, які прагнуть набути конкурентних переваг.

Інноваційний процес – це певна послідовність етапів створення та просування на ринок інновації, який передбачає використання інтелектуальних, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів.

Нами пропонується детальна та оригінальна класифікація інновацій, інноваційних процесів і нововведень (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація інновацій в контексті інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Ознаки об'єктів класифікації	Групування понять за базовими ознаками
Інновації (новації)	Науково-технічні Технологічні Економічні Комерційні Маркетингові Організаційні Адміністративні Освітні Екологічні Соціальні
Рівень новизни	Абсолютна (повна) Відносна Умовна Часткова
Інноваційний потенціал	Радикальний Комбінований Поліпшений
Нововведення	Простий продукт Складний інноваційний продукт Модифікований продукт Технологічний процес Послуги
Рівень розроблення і поширення нововведення	Глобальний Державний Регіональний Галузевий Корпоративний Фірмовий (рівень підприємства)

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [48; 60; 65; 67]

Особливості такого групування дають можливість приймати управлінські рішення відносно вибору методів інноваційної діяльності, доцільності інвестування інноваційного процесу, оцінки ризику як самого нововведення, так і форм організації інноваційного процесу.

Загалом, на наш погляд, інновації та інноваційні процеси можна розподілити на науково-технічні, технологічні, економічні, комерційні, маркетингові, організаційні, адміністративні, освітні, екологічні та соціальні.

На практиці, різні типи інновацій використовуються одночасно і носять комплексний характер. Закономірність розвитку науково-технічного прогресу, як і суспільства в цілому, свідчить, що сьогодні вже недостатньо акцентувати увагу тільки на окремих інноваційних групах як кінцевому результаті інноваційного процесу, як от: нові види продукції, машини, агрегати, приладдя тощо. Поряд з цим необхідний комплексний підхід до вирішення техніко-організаційних і соціальних проблем, які пов'язані із здійсненням технічного оновлення виробництва. У наш час, управляючи нововведеннями на будь-якому рівні, важливо розглядати всі зазначені типи інновацій як комплекс заходів, що забезпечує стратегічний розвиток суспільства.

Інноваційна діяльність часто трактується як діяльність, пов'язана з використанням нових (високих) технологій. Все частіше від керівників підприємств можна почути, що на даному підприємстві здійснюється підтримка інноваційної діяльності. Деякі підприємства в нашій країні намагаються так чи інакше здійснювати інноваційну діяльність самостійно, наймаючи фахівців з патентно-ліцензійної діяльності та охорони інтелектуальної власності або навчаючи власний персонал. Проте, отримати доходи від інноваційної діяльності на практиці буває дуже складно. Головною причиною цього є застарілі підходи до організації інноваційної діяльності та невміння знаходити інвестиційні джерела для її забезпечення. Однією з найважливіших перешкод на шляху інноваційної діяльності є проблема організації цієї діяльності, тобто проблема управління.

Як правило, проблема якісного управління вирішується за рахунок залучення висококваліфікованих менеджерів і постійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу підприємства. В цьому зв'язку слід зауважити, що висококласні менеджери, як правило, досить дорого обходяться підприємству, а навчання власного персоналу часто буває недостатньо ефективним.

У цій ситуації для ефективної реалізації ринкових задач, що стоять перед підприємством, необхідно розробити систему управління інноваційною діяльністю, основою якої є подрібнення складного процесу на прості компоненти на основі проєктного підходу. Тоді інноваційна діяльність перетворюється на цілеспрямований рух, знижуються вимоги до кваліфікації персоналу, різко зростає продуктивність праці, знижується кількість виробничих помилок. Для реалізації такого підходу необхідно розробити ефективну організаційну структуру, систему управління інвестиціями, сформувати службу маркетингу, забезпечити документообіг, тобто детально сформулювати правила роботи підприємства, в основних рисах загальні для всіх підприємств інноваційної спрямованості.

Важливим моментом при дослідженні інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства є вивчення чинників, які здійснюють суттєвий вплив на цю діяльність.

1.2. Чинники впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність сучасного підприємства

Зважаючи на наявність перманентних кризових явищ у фінансово-господарській діяльності вітчизняних підприємств в сучасних реаліях, питання формування інноваційно-інвестиційної моделі розбудови Української держави та інноваційного розвитку підприємств займають вагоме значення. Проте розробка ефективної інноваційної політики та здатність до її впровадження на підприємстві залежать не тільки від

ресурсних, фінансових, управлінських, кадрових та виробничих можливостей підприємства, але й від державної підтримки інноваційного розвитку підприємств та стратегічного бачення розвитку політики держави. Крім того, потрібно враховувати інші чинники, що сприяють (або протидіють) розвитку інноваційних процесів, такі як: виробничі, організаційно-управлінські, економічні, техніко-технологічні, соціально-психологічні, політико-правові.

Значна кількість науковців виділяють різноманітні чинники впливу на інноваційний розвиток підприємства, однак ми пропонуємо розподіляти їх на внутрішні та зовнішні, до яких вважатимемо за потрібне віднести наступні (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Чинники, що впливають на інноваційну та інвестиційну діяльність сучасного підприємства

ЧИННИКИ ВПЛИВУ	
Зовнішні	Внутрішні
– розвиненість ринкових відносин; – рівень інфляції; – законодавче регулювання; – державна підтримка (податкове стимулювання); – соціально-економічні і політичні фактори; – інноваційний та інвестиційний клімат; – ринкові позиції підприємства; – інституції забезпечення інноваційної діяльності; – інноваційна інфраструктура; – екологічна ситуація в регіоні, де розташоване підприємство.	– виробничі (потужність підприємства, життєвий цикл розвитку); – економічні (обсяг коштів для фінансування інноваційно-інвестиційних проектів); – техніко-технологічні (рівень розвитку матеріальної, технологічної та науково-технічної бази підприємства); – політико-правові чинники (умови формування та регулювання антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного права та рівень державної підтримки інноваційного розвитку); – організаційно-управлінські чинники (організаційна структура управління, характер та стиль керівництва, здатність до демократичного менеджменту, мотивація інноваційної праці); – соціально-психологічні та культурні чинники (опір інноваційним змінам, наявність кваліфікованого персоналу, сприйнятливості до інновацій з боку керівництва і працівників).

Джерело: узагальнено автором за [3; 6; 7; 12; 54]

В сучасних реаліях інноваційна діяльність тією або іншою мірою властива будь-якому підприємству. Навіть якщо підприємство не займає

лідерських позицій на ринку інновацій, то рано чи пізно воно однозначно зустрінеться з необхідністю здійснення технологічного оновлення. Отже, питання управління інноваційною діяльністю є надзвичайно актуальними. Тим паче, що така діяльність поєднує найрізноманітніші наукові, економічні, технологічні, технічні, психологічні, соціальні, екологічні аспекти.

Для ефективного управління інноваційною діяльністю доречно залучати менеджерів, які мають комплексну освіту, обізнані з особливостями сучасного ринку інновацій, та вміють вдало вирішувати виробничі питання. Такі керівники можуть управляти як окремими етапами інноваційної діяльності – науковими дослідженнями, проєктуванням нових об'єктів і процесів, впровадженням нових технологій, освоєнням нових виробів і їх збутом, так і забезпечувати узгодженість, безперервність, динаміку інноваційної діяльності підприємства на всьому її шляху – від ідеї до реалізації матеріального продукту.

Управління інноваційною діяльністю має особливості порівняно з традиційною, рутинною діяльністю. Перш за все, це обумовлено наявністю науково-дослідних і проєктних робіт. Управління науковими колективами і колективами високопрофесійних розробників висуває специфічні вимоги до менеджера. Це пов'язано з самим характером наукових робіт, з соціально-психологічними особливостями наукових колективів. Звідси впливають відмітні особливості управління науковим колективом в організації робочого дня, системи мотивації, контролю, комунікацій у підборі персоналу і формуванні трудового колективу, навчанні і підвищенні кваліфікації, організації робочих процесів, використанні того чи іншого стилю управління.

1.3. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності сучасного підприємства

Забезпечення інноваційного розвитку сучасного підприємства великою мірою залежить від здатності системи інноваційного менеджменту у

встановлені терміни і в межах виділеного бюджету організувати процес реалізації інноваційних проєктів. В умовах мінливого зовнішнього середовища адаптивність організації як системи забезпечує не лише її розвиток, а й власне функціонування.

Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності є головним в системі ресурсного забезпечення. Тому формування фінансової бази для здійснення інновацій є важливим елементом, передусім, державної науково-технологічної політики, а також інвестиційної політики самого підприємства. На реалізацію цієї політики мають бути залучені ресурси з різних джерел. При цьому форми і методи залучення ресурсів навіть з традиційно сформованих джерел не залишаються постійними в зв'язку зі зміною господарської практики. Так, наприклад, сучасні українські підприємства потерпають від погіршення фінансового стану, відтак – зменшення реалізації інвестиційних проєктів, які були заплановані раніше. Також суттєві корективи у виробничі плани внесла світова економічна криза, пов'язана з пандемією COVID-19. Тобто в нинішній ситуації можна очікувати зниження обсягу інвестицій в усіх сферах економічної діяльності.

Інвестиційне забезпечення кожного підприємства охоплює грошові відносини цього підприємства з іншими суб'єктами економіки стосовно придбання науково-технічної продукції, контрагентських робіт, поставок спеціального обладнання та спеціальної техніки, матеріалів і комплектуючих виробів. Система фінансування виступає одним з основних інструментів реалізації державної інвестиційної політики. Система фінансування виконує дві функції: контрольну і розподільну. Принципи організації фінансування: чітка цільова орієнтація системи – її взаємозв'язок із завданням швидкого і ефективного впровадження сучасних науково-технічних досягнень; обґрунтованість, своєчасність, логічність і юридична захищеність прийомів і механізмів інвестування; різноманітність джерел фінансування; широта і комплексність системи, тобто можливість охоплення максимально широкого кола технічних новинок і напрямів їх практичного використання;

адаптивність і гнучкість, що передбачає постійне налаштування, як всієї системи фінансування, так і її окремих елементів на динамічна мінливі умови зовнішнього середовища з метою підтримки максимальної ефективності.

Слід підкреслити, що інноваційна діяльність має певні особливості, однією з яких є її висока схильність до ризику, обумовлена невизначеністю чинників внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. Але заради справедливості потрібно вказати, що в даному випадку ризик пов'язаний як з можливістю отримання несприятливих наслідків інноваційної діяльності, так і сприятливих можливостей, певних шансів отримання додаткових зисків. Всі методи та інструменти управління ризиком можна розділити на: методи зниження ступеня факторів інноваційного ризику; методи посилення сприятливих можливостей.

Зазначені методи повинні бути реалізовані у відношенні до відповідних факторів ризику. До першої групи методів можна віднести методи зниження ймовірності факторів ризику та величини пов'язаних з ними втрат. В даний час розроблені і отримали найбільш широке поширення на практиці такі методи: ухилення (відмова) від ризику; диверсифікація; резервування; страхування; передача ризику тощо (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

**Методи управління перерозподілом і зниженням ризиків при
інноваційному менеджменті підприємства**

Методи управління ризиками при інноваційному розвитку підприємства	Диверсифікація
	Одержання повнішої інформації
	Підготовка та сертифікація фахівців
	Лімітування
	Активізація роботи саморегулюючих організацій
	Самострахування
	Хеджування
	Самострахування

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [3; 15; 22].

До другої групи методів управління ризиком відносять методи посилення (використання) сприятливих можливостей, що відкриваються в ході реалізації інноваційної діяльності підприємства. До них можуть бути віднесені методи попередження – отримання додаткової інформації про фактори ризику, прогнозування тощо.

Усі розглянуті методи управління перерозподілом і зниженням інноваційно-інвестиційних ризиків доцільно умовно поділити на:

- методи поліпшення інноваційної діяльності, або управління портфелем, до яких належить диверсифікація, лімітування;
- страхування, яке передбачає власне страхування, самострахування, операції хеджування ризиків;
- методи, які враховують людський фактор, зокрема навчання, перепідготовка та сертифікація фахівців;
- методи інформаційного забезпечення процесів управління та прийняття рішень, у тому числі одержання повнішої інформації про результати діяльності, прозорість роботи інституціональних інвесторів.

Як свідчать наші дослідження, дуже часто основними перешкодами інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств стають недостатність власних коштів, та коштів, прирівняних до них; висока складність процедур проходження погодження інвестиційних проєктів з боку держави.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК»

2.1. Загальна економічна характеристика діяльності ТОВ фірма «Теремок»

У 1994 році ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» виникло як зареєстрована фірма. Знаходиться в Кіровоградській області України, а саме в місті Кропивницький, точна адреса – вулиця Дніпровська, будинок 91, поштовий індекс 25014.

Основною сферою діяльності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» є оптова торгівля різними господарськими товарами. Крім того, це підприємство має можливість здійснювати низку додаткових заходів, зокрема:

- підприємство спеціалізується на розповсюдженні порцеляни, скляного посуду та засобів для чищення у великих масштабах.
- галузь оптової торгівлі охоплює дистрибуцію деревини, будівельних матеріалів, санітарно-технічного обладнання.
- значною галуззю є оптова торгівля залізними виробами, сантехнікою та опалювальним обладнанням, а також відповідними аксесуарами.
- під неспеціалізованою оптовою торгівлею розуміють широке розповсюдження товарів різними підприємствами роздрібною торгівлі без зосередження на конкретній галузі чи категорії товару.
- спеціалізовані магазини здійснюють роздрібну торгівлю залізними виробами, будівельними матеріалами, санітарно-технічними виробами.
- про роздрібну торгівлю різними неживими товарами в спеціалізованих магазинах можна ознайомитися в Дод. А.

Проаналізуємо економічні тенденції ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» шляхом вивчення його фінансової звітності під назвою «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» за 2018-2022 роки.

На початковому етапі ми оцінимо рух і структуру активів і пасивів у балансі досліджуваного підприємства. Зміни в активах відображені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Дослідження активів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»
у 2018-2022 роках, тис. грн.**

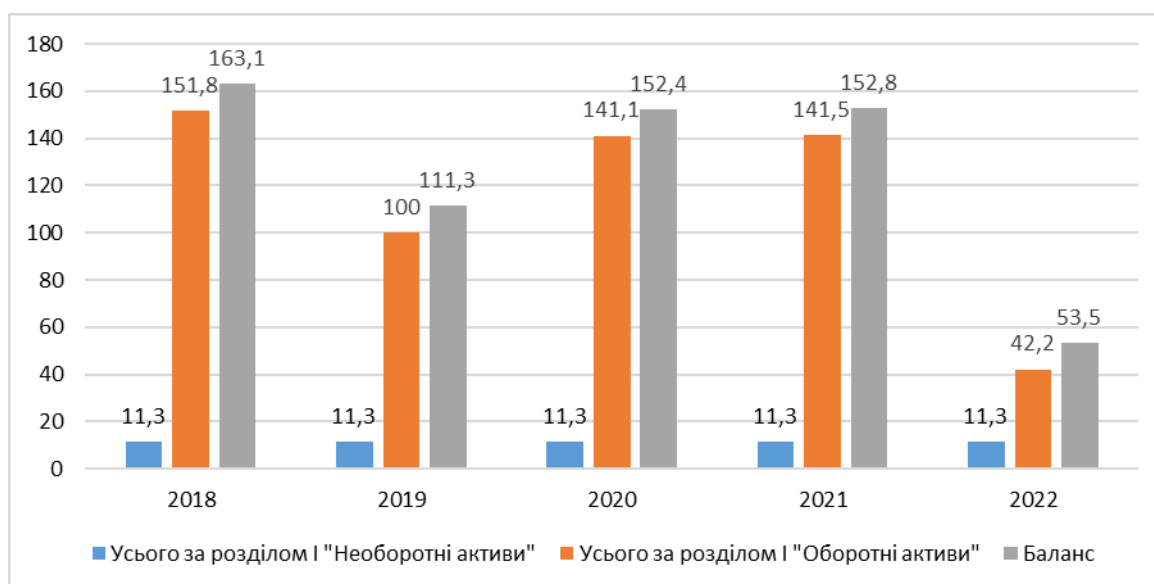
Стаття активів	Період, роки					Відносне відхилення (2022/2018), разів
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0	0	-
Основні засоби	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	-
первісна вартість	47,9	47,9	47,9	47,9	47,9	-
знос	36,6	36,6	36,6	36,6	36,6	-
Усього за розділом I «Необоротні активи»	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	-
II. Оборотні активи						
Запаси	149,7	97,7	128,9	132,5	38,8	0,26
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0	0	0	0	0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1,7	2,3	0	0	0	в 1,7 разів (-)
Інша поточна дебіторська заборгованість	0	0	12,2	9,0	3,4	в 3,4 рази (+)
Гроші та їх еквіваленти	0,4	0	0	0	0	в 0,4 разів (-)
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	-
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	-
Усього за розділом II «Оборотні активи»	151,8	100,0	141,1	141,5	42,2	0,28
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття						
Баланс	163,1	111,3	152,4	152,8	53,5	0,33

Джерело: розраховано на основі Балансу ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК»

Очевидно, що загальна величина балансу зазнала зниження – з 163,1 тис. грн у 2018 році до 53,2 тис. грн у 2022 році, що означає зменшення в 0,33 рази.

Водночас, при дослідженні складових фінансової звітності Товариства зміни виявилися дещо незрозумілими. Наприклад, не було змінено загальний показник для розділу I під назвою «Необоротні активи». Навпаки, кумулятивна вартість активів у розділі II під назвою «Оборотні активи» мала тенденцію до зменшення, зменшившись у 0,28 рази у 2022 році порівняно з показниками, зафіксованими у 2018 році.

Рис. 2.1 відображає динаміку руху розділів активу балансу ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК» впродовж 2018-2022 років.

**Рис. 2.1. Динаміка змін розділів активу балансу
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн**

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

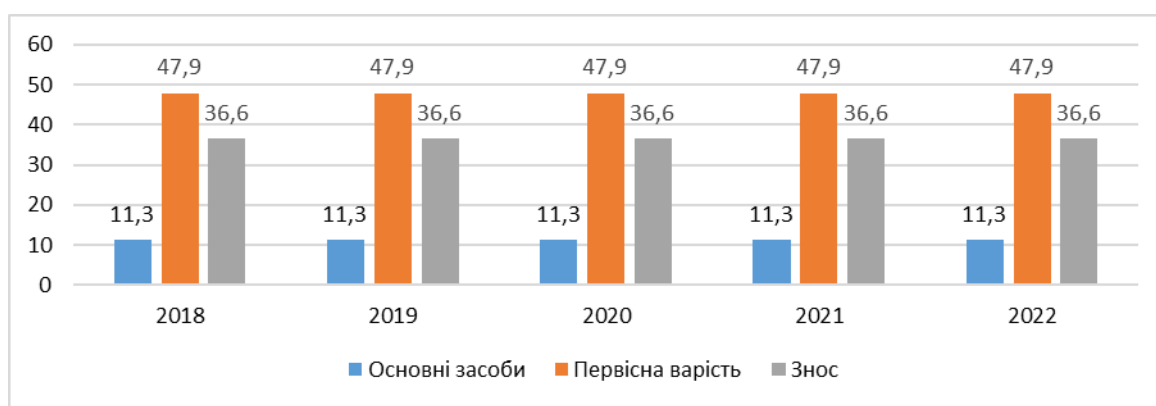
Виходячи з даних, вбачається, що загальна вартість активів, віднесених до розділу I, а саме «Необоротні активи», з 2018 по 2022 рік досягла 11,3 тис. грн.

У балансі підприємства, а саме в розділі II «Оборотні активи», відображені коливання їх обсягу по роках. У 2018 році максимальна зафіксована сума становила 151,8 тис. грн, у 2019 році – 100 тис. грн. У 2020

році показник зріс до 141,1 тис. грн, а у 2021 році – до 141,5 тис. грн. Нарешті у 2022 році повідомили про мінімальну суму – 42,2 тис. грн.

Протягом 2018-2022 років ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» не включало до складу своїх активів окремі категорії активів, такі як незавершені капітальні інвестиції, витрати, що відносяться на майбутні періоди, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття. активи балансу.

Провівши експертизу витрат основних засобів ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» (рис. 2.2), можна стверджувати, що первісна вартість цих засобів з 2018 року по 2021 рік залишалась незмінною і становила 11,3 тис. грн.

**Рис. 2.2. Динаміка зміни вартості основних засобів підприємства
упродовж 2018-2022 років, тис. грн**

Джерело: побудовано на основі балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Протягом усього періоду дослідження сума нарахованого зносу залишалася постійною та незмінною і склала 36,6 тис. грн.

Таким чином, залишкова вартість основних засобів залишилася незмінною впродовж всього досліджуваного періоду.

При визначенні їх вартості важливо враховувати сталість коефіцієнтів амортизації для основних фондів підприємства (рис. 2.3). Примітно, що протягом усього досліджуваного періоду коефіцієнт залишався незмінним. Значення 0,76 вказує на значний ступінь зносу обладнання.

У період з 2019 по 2021 роки ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» відчула помітне збільшення обсягів запасів, як показано на рисунку 2.4.

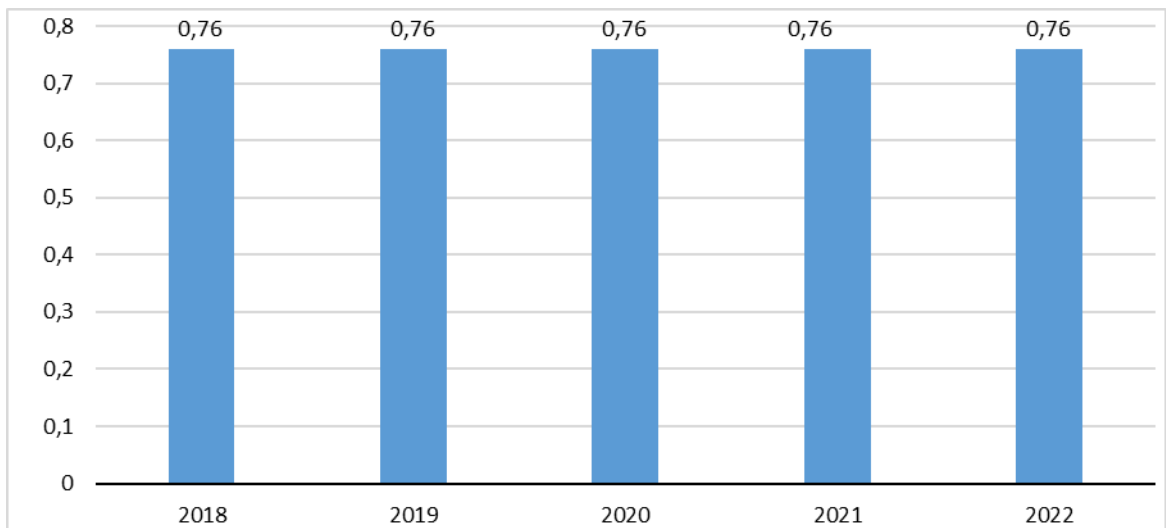

Рис. 2.3. Динаміка зміни коефіцієнту зносу основних засобів підприємства впродовж 2018-2022 років

Джерело: розраховано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Проте у 2022 році відбулося їх суттєве зниження – обсяг запасів різко впав до 38,8 тис. грн. Найбільше значення запасів у розмірі 149,7 тис. грн припадає на 2018 рік.

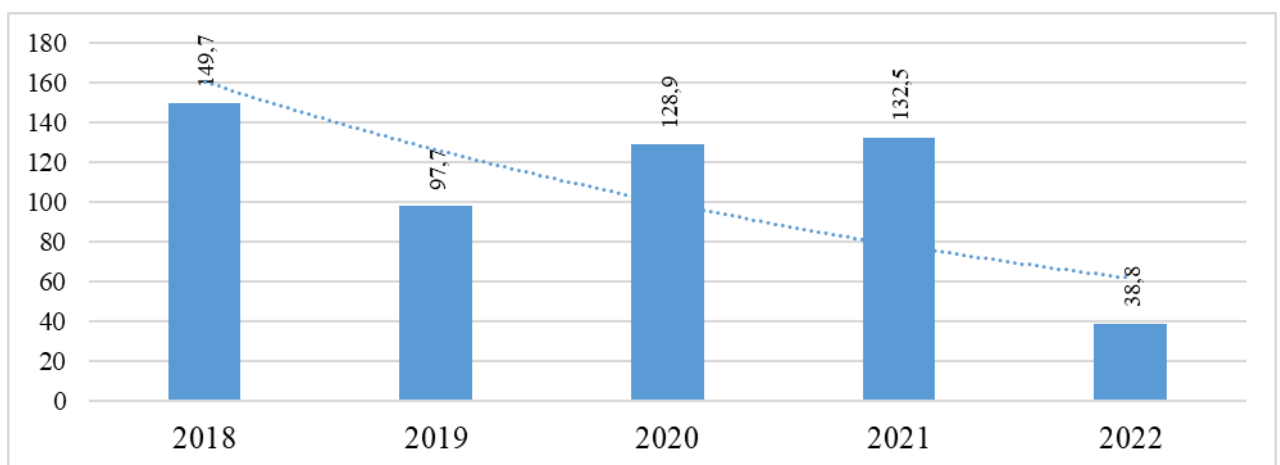

Рис. 2.4. Динаміка зміни обсягів запасів підприємства упродовж 2018-2022 років, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Рисунок 2.5 ілюструє коливання дебіторської заборгованості з 2018 по 2022 роки згідно з бюджетними розрахунками. Ця динаміка підкреслює зміну моделей дебіторської заборгованості за вказаний період часу.

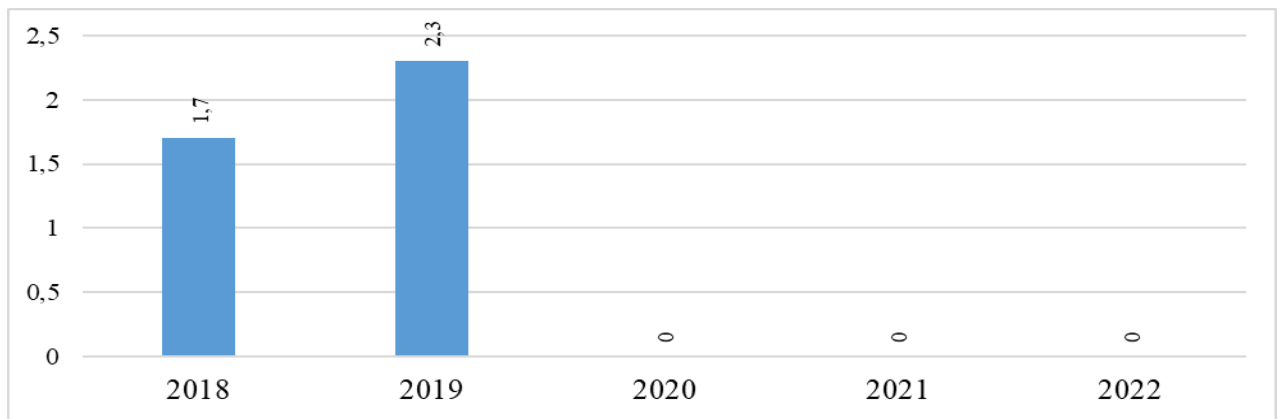

Рис. 2.5. Динаміка зміни обсягів дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом упродовж 2018-2022 років, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Вивчаючи дані, бачимо, що обсяг валюти у 2018 році становив 1,7 тис. грн., тоді як у 2019 році вона зросла до 2,3 тис. грн. Однак у період з 2020 по 2022 роки дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом була відсутня.

Рис. 2.6 ілюструє обсяг іншої поточної заборгованості підприємства за різними категоріями. Примітно, що в 2018-2019 роках не було зареєстровано суми іншої поточної заборгованості. Однак у 2020 році саме ця заборгованість досягла 12,2 тис. грн. Згодом у 2021 році обсяг знизився до 9,0 тис. грн. Тоді як, наприкінці 2022 року інша поточна заборгованість становила 3,4 тис. грн.

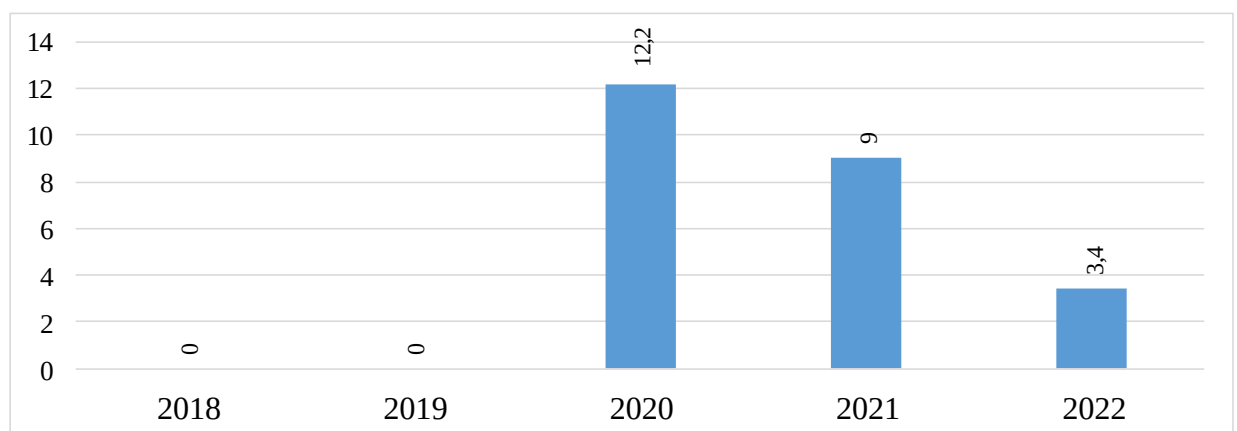

Рис. 2.6. Динаміка зміни обсягів іншої поточної дебіторської заборгованості упродовж 2018-2022 років, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

У 2018 році загальна сума грошових коштів підприємства відображена виключно в активі балансу в сумі 0,4 тис. грн.

Важливе практичне значення має аналіз структури активів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» за вказаний період.

Розрахунки представлено в таблиці 2.2 для зручності. Як зазначалося, питома вага розділу I «Необоротні активи» по відношенню до загального розміру балансу становила 6,93% у 2018 році. Проте до 2020 року цей відсоток значно зріс до 21,12%.

Таблиця 2.2

**Структура активів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках,
% до підсумку балансу**

Стаття активів	Період, роки					Відносне відхилення (2022/2018), разів
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Основні засоби	6,93%	10,15%	7,41%	7,40%	21,12%	+304,86%
первісна вартість	29,37%	43,04%	31,43%	31,35%	89,53%	+304,86%
знос	22,44%	32,88%	24,02%	23,95%	68,41%	+304,86%
Усього за розділом I «Необоротні активи»	6,93%	10,15%	7,41%	7,40%	21,12%	+304,86%
II. Оборотні активи						
Запаси	91,78%	87,78%	84,58%	86,71%	72,52%	+79,02%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1,04%	2,07%	0,00%	0,00%	0,00%	-1,04%
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,00%	0,00%	8,01%	5,89%	6,36%	+6,36%
Гроші та їх еквіваленти	0,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Витрати майбутніх періодів						
Інші оборотні активи						
Усього за розділом II «Оборотні активи»	93,07%	89,85%	92,59%	92,60%	78,88%	+84,75%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%	X

Джерело: розраховано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Розглядаючи розділ II «Оборотні активи», важливо визнати, що їх відносна значущість знизилася з 93,07% у 2018 році до 78,88% у 2022 році. Серед цих активів запаси становлять більшість (91,78% загального балансу у 2018 році та 72,52% у 2022 році), тоді як готівка становила лише 0,25% балансу підприємства і була лише у 2018 році.

Рух пасивів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Дослідження пасивів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»
у 2018-2022 роках, тис. грн.**

Стаття пасивів	Період, роки					Відносне відхилення (2022/2018), разів
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	29,4	43,5	68,8	85,6	0	в 29,4 разів (-)
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	-
Усього за розділом I	69,8	83,9	109,2	126,0	40,2	0,58
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	10,9	в 10,9 разів (+)
товари, роботи, послуги	65,9	23,4	23,3	9,2	0	в 65,9 разів (-)
розрахунками з бюджетом	10,3	3,4	8,6	8,1	2,4	-0,23
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0	-
розрахунками зі страхування	0	0	0	0	0	-
розрахунками з оплати праці	0	0	0	0	0	-
Інші поточні зобов'язання	0	0	0	0	0	-
Усього за розділом III	93,3	27,4	42,2	26,8	13,3	0,14
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	-
Баланс	163,1	111,3	152,4	152,8	53,5	0,33

Джерело: розраховано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

За п'ять років розділ I пасиву балансу «Власний капітал» зменшився в 0,58 разів, тоді як розділ III «Поточні зобов'язання та забезпечення» зменшився в 0,14 рази.

Рис. 2.7 демонструє коливання пасиву балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» впродовж 2018-2022 років. З якого видно, що вартість власного капіталу знизилася з 69,8 тис. грн у 2018 році до 40,2 тис. грн у 2022 році.

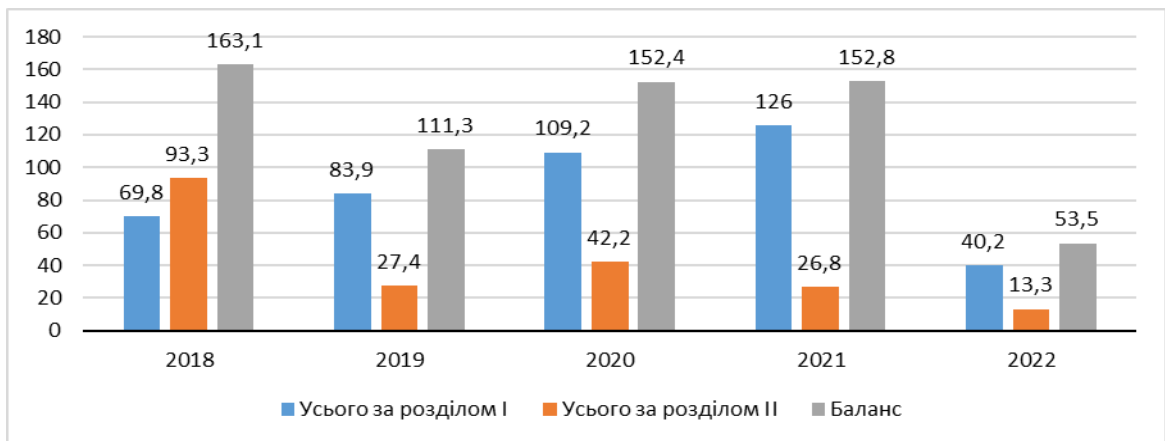

Рис. 2.7. Динаміка змін розділів пасиву балансу

ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

За цей же період відбулося зменшення поточних зобов'язань і забезпечення з 93,3 тис. грн до 13,3 тис. грн. Переважну частину поточної кредиторської заборгованості склали товари, роботи та послуги (рис. 2.8).

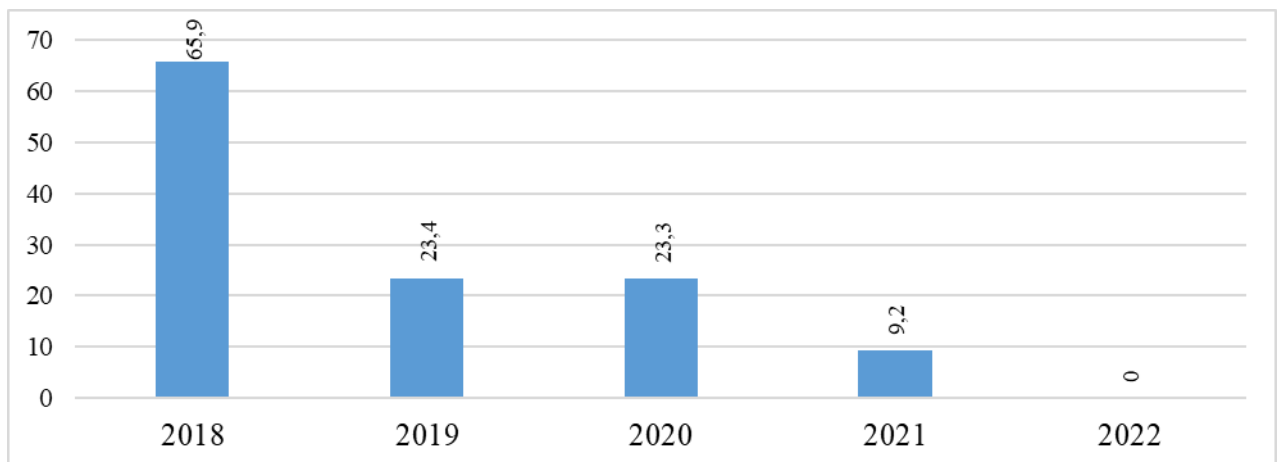

Рис. 2.8. Динаміка змін поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи й послуги підприємства у 2018-2022 роках, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Значення цього показника зазнало зниження з 65,9 тис. грн у 2018 році до 0 тис. грн у 2022 році.

Відповідно до розрахунків, проведених з бюджетом, поточну кредиторську заборгованість ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» можна описати даними, наведеними на рисунку 2.9.

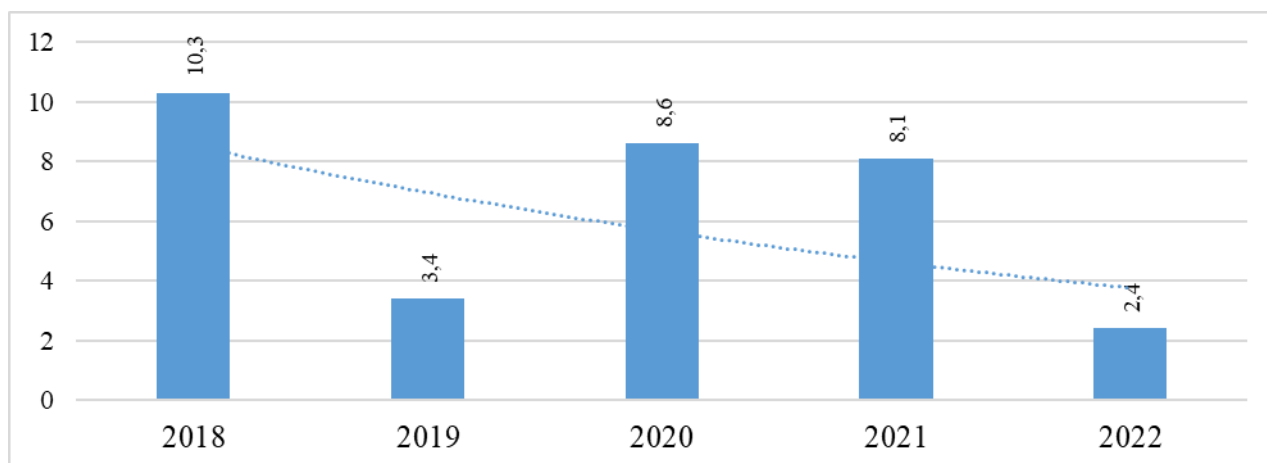

Рис. 2.9. Динаміка змін поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом у 2018-2022 роках, тис. грн

Джерело: побудовано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Отже, найбільша зафіксована сума поточної кредиторської заборгованості за бюджетними розрахунками припала на 2020 рік – 10,3 тис. грн. Проте у 2022 році цей показник суттєво знизився – до 2,4 тис. грн.

Розрахунки структури пасиву балансу підприємства за досліджуваний період представлені в таблиці 2.4.

Важливо зазначити, що в структурі пасиву балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» відсутні записи про довгострокові зобов'язання у вигляді гарантій та забезпечення (розділ II). Крім того, відсутні зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (Розділ IV).

У період між 2018 і 2022 роками відбулися суттєві зміни в структурі балансу підприємства. Частка власного капіталу в структурі зобов'язань суттєво зросла: з 42,8% у 2018 році до 75,14% у 2022 році. Поточні

зобов'язання і забезпечення зазнали помітного зниження, впавши з 57,2% до 24,86% за той самий проміжок часу.

Таблиця 2.4

**Структура пасивів балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках,
% до підсумку балансу**

Стаття пасивів	Період, роки					Абсолютне відхилення (2022/2018), +/-
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	18,03%	39,08%	45,14%	56,02%	0,00%	-18,03%
Неоплачений капітал	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Усього за розділом I	42,80%	75,38%	71,65%	82,46%	75,14%	175,58%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
товари, роботи, послуги	40,40%	21,02%	15,29%	6,02%	0,00%	-40,40%
розрахунками з бюджетом	6,32%	3,05%	5,64%	5,30%	4,49%	71,04%
у тому числі з податку на прибуток	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
розрахунками зі страхування	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
розрахунками з оплати праці	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Інші поточні зобов'язання	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Усього за розділом III	57,20%	24,62%	27,69%	17,54%	24,86%	43,46%
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%	X

Джерело: розраховано на основі Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

В результаті аналіз динаміки і структури балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» показує зменшення поточних зобов'язань, що вказує на покращення фінансової автономності та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

2.2. Фінансово-економічний аналіз результатів діяльності ТОВ фірма «Теремок»

Для оцінки фінансово-економічної діяльності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК», вважаємо за необхідне, провести аналіз «Звіту про фінансові результати» за період з 2018 по 2022 роки.

У цьому аналізі, вважаємо за потрібне, дослідити закономірності коливання чистого прибутку, отриманого від продажу продукції та інших джерел доходу для підприємства. Окрім того варто оцінити витрати, понесені на виробництво товарів, надання послуг, виконання робіт, а також інші види витрат. Також оцінити фінансові результати підприємства до оподаткування, податку на прибуток і кінцевий чистий прибуток. Крім того, обов'язковим є розрахунок різноманітних показників, які дають оцінку ліквідності, фінансової незалежності та рівня платоспроможності підприємства.

У таблиці 2.5 подано вичерпну підсумкову оцінку коливань фінансово-господарських показників ТОВ фірма «ТЕРЕМОК».

Виходячи з наданої інформації, можна відзначити, що відбулося значне зниження чистого доходу, отриманого підприємством від реалізації продукції. Це зниження становить зменшення на 0.47 разів протягом п'яти років, що свідчить про негативну тенденцію в динаміці господарської діяльності досліджуваного підприємства.

В цілому за більшістю досліджуваних показників спостерігалось значне зниження. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції (у тому числі товарів, робіт, послуг) зменшився з 1616,0 тис. грн у 2018 році до 753,1 тис. грн у 2022 році.

На основі інформації, наведеної в таблиці 2.5, можна зробити висновок, що доходи та витрати підприємства зазнали зменшення приблизно в 0,47-0,48 рази протягом п'яти років. Крім того, чистий прибуток знизився в 0,01 рази.

Таблиця 2.5

**Дослідження динаміки показників звіту про фінансові результати
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн.**

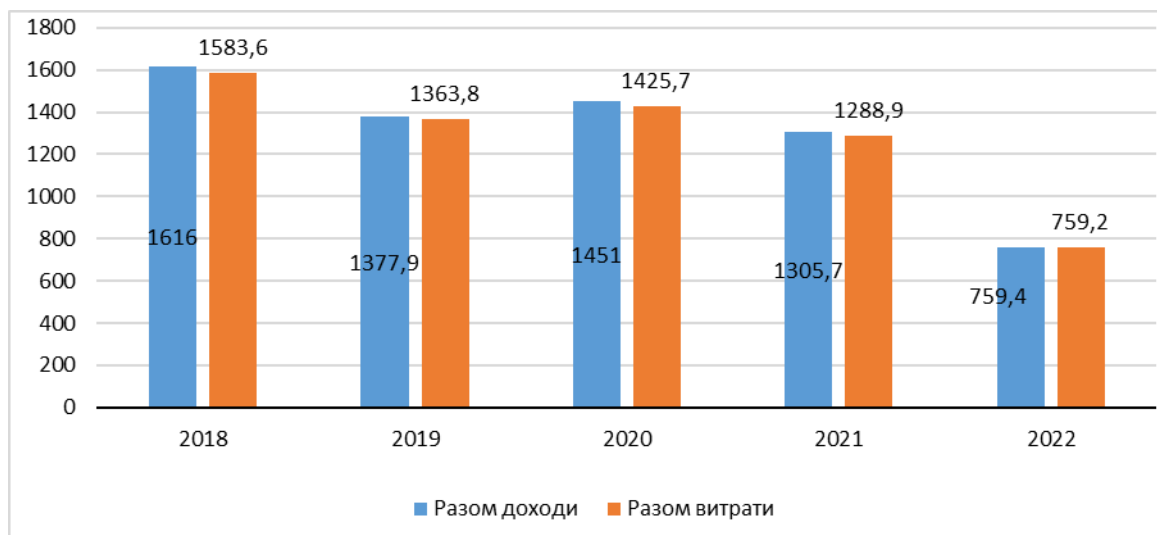
№	Стаття звіту	Період, роки					Відносне відхилення (2022/2018), разів
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1616,0	1374,3	1446,1	1300,8	753,1	0,47
2	Інші операційні доходи	0	3,6	4,9	4,9	6,3	в 6,3 разів (+)
3	Інші доходи	-	-	-	-	-	-
4	<i>Разом доходи</i>	1616,0	1377,9	1451,0	1305,7	759,4	0,47
5	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1519,3	1314,3	1237,2	1131,1	697,0	0,46
6	Інші операційні витрати	67,3	49,5	0	0	45,6	0,68
7	Інші витрати	0	0	188,5	157,8	16,6	в 16,6 разів (+)
8	<i>Разом витрати</i>	1583,6	1363,8	1425,7	1288,9	759,2	0,48
9	Фінансовий результат до оподаткування	29,4	14,1	25,3	16,8	0	0,00
10	Податок на прибуток	0	0	0	0	0	-
11	Чистий прибуток (збиток)	29,4	14,1	25,3	16,8	0,2	0,01

Джерело: розраховано на основі Звіту про фінансові результати ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Рис. 2.10 ілюструє коливання розділів фінансових результатів звіту ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» з 2018 по 2022 роки.

На рис. 2.10 видно, що найуспішніший фінансовий результат підприємство досягла у 2018 році, коли чистий прибуток досяг 29,4 тис. грн. У 2018 році фінансовий результат до оподаткування склав 29,4 тис. грн. У 2019 році цей показник знизився до 14,1 тис. грн, а у 2020 році знову зріс до 25,3 тис. грн. Згодом у 2021 році фінансовий результат до оподаткування склав 16,8 тис. грн. Нарешті у 2022 році фінансовий результат досяг нуля і склав 0 тис. грн.

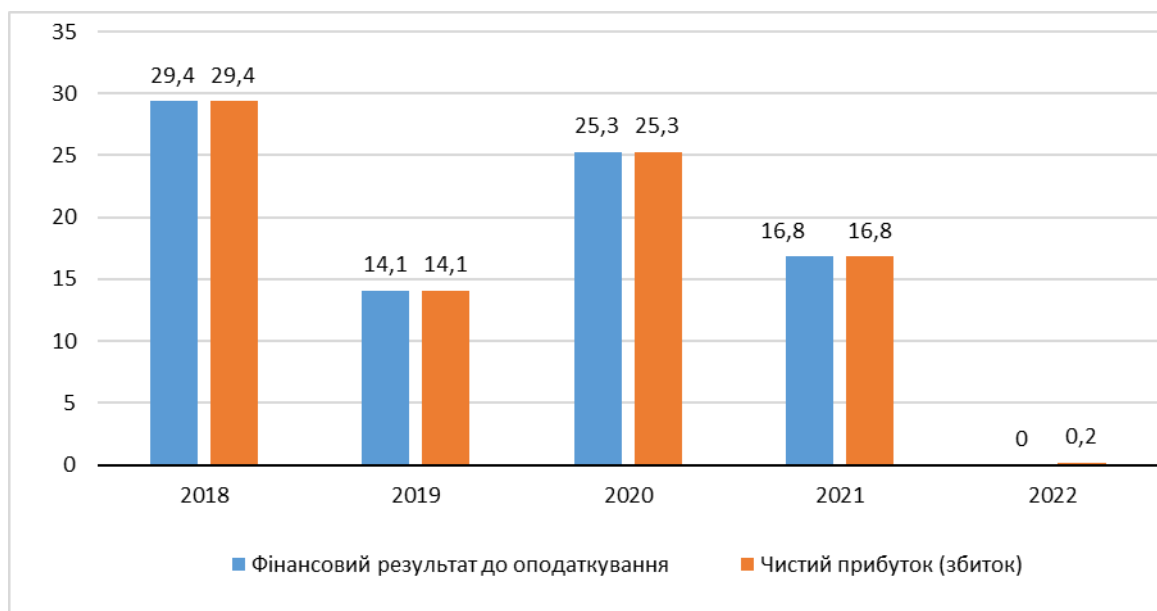
Протягом усього аналізованого періоду спостерігалася відсутність сплаченого податку на прибуток.

**Рис. 2.10. Динаміка змін розділів звіту про фінансові результати
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн.**

Джерело: розраховано на основі Звіту про фінансові результати ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Розглядаючи чистий прибуток після оподаткування, можна оцінити кошти, доступні підприємству для майбутнього розвитку. У 2018 році ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» отримало чистий прибуток у розмірі 29,4 тис. грн, у 2019 році – 14,1 тис. грн. У 2020 році чистий прибуток досяг піку в 25,3 тис. грн, а в 2021 році знизився до 16,8 тис. грн і лише до 0,2 тис. грн. у 2022 році.

**Рис. 2.11. Динаміка змін фінансових результатів діяльності
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн.**

Джерело: розраховано на основі Звіту про фінансові результати ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Собівартість продукції, товарів, робіт, послуг є важливим показником ефективності діяльності підприємства. Наявні дані чітко свідчать про тенденцію до зниження собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг. Зокрема, у 2022 році ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» зафіксувало зниження собівартості реалізованої продукції до 697 тис. грн проти 1 519 300 грн у 2018 році.

Аналізуючи питому вагу собівартості продукції в загальній структурі доходу (рис. 2.12), стає очевидним, що саме за цим показником спостерігається постійне зниження. У 2018 році собівартість складала 94,07% виручки, а в 2020 році вона впала до 85,27%. Проте згодом відбулося зростання з 85,27% у 2020 році до 91,78% у 2022 році.

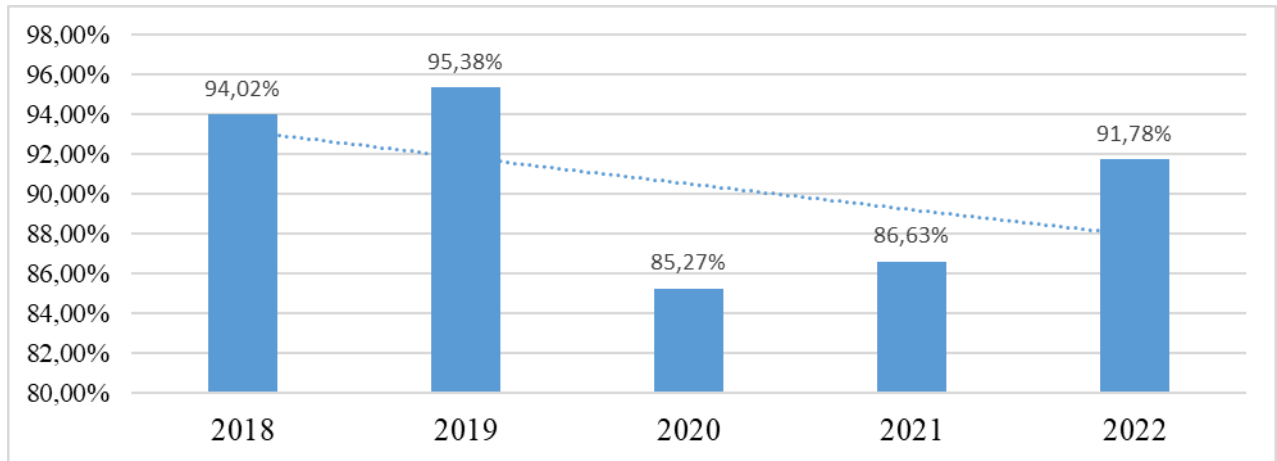

Рис. 2.12. Питома вага собівартості продукції у структурі доходів ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, тис. грн.

Джерело: розраховано на основі Звіту про фінансові результати ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

У 2018 році ТОВ «ТЕРЕМОК» зафіксувало максимум 67,3 тис. грн в обсязі інших операційних витрат. Натомість у 2022 році ці видатки сягнули мінімальних 45,6 тис. грн.

За досліджуваний період відбулося зниження загальних операційних витрат підприємства на суму 21,7 тис. грн.

Щодо інших витрат досліджуваного підприємства, то варто зазначити, що у 2020 році вони становили 188,5 тис. грн, у 2021 році – 157,8 тис. грн, а у 2022 році цей показник знизився до 16,6 тис. грн. Важливо зазначити, що жодних інших витрат протягом 2018-2019 років не було.

Вивчивши фінансовий звіт ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» за 2018-2022 роки (як показано в таблиці 2.6), стає очевидним, що частка чистого доходу, отриманого від реалізації продукції підприємства, коливалася від 100% у 2018 році до майже 99,17. % у 2022 році в загальній структурі доходів.

У фінансовій звітності підприємства домінуючою категорією витрат протягом усіх років була собівартість продукції, яка становила понад 90% загальних витрат (за винятком 2020-2021 років). Натомість частка інших операційних доходів та інших доходів залишалася відносно мінімальною.

Таблиця 2.6

**Структура показників звіту про фінансові результати
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» у 2018-2022 роках, %**

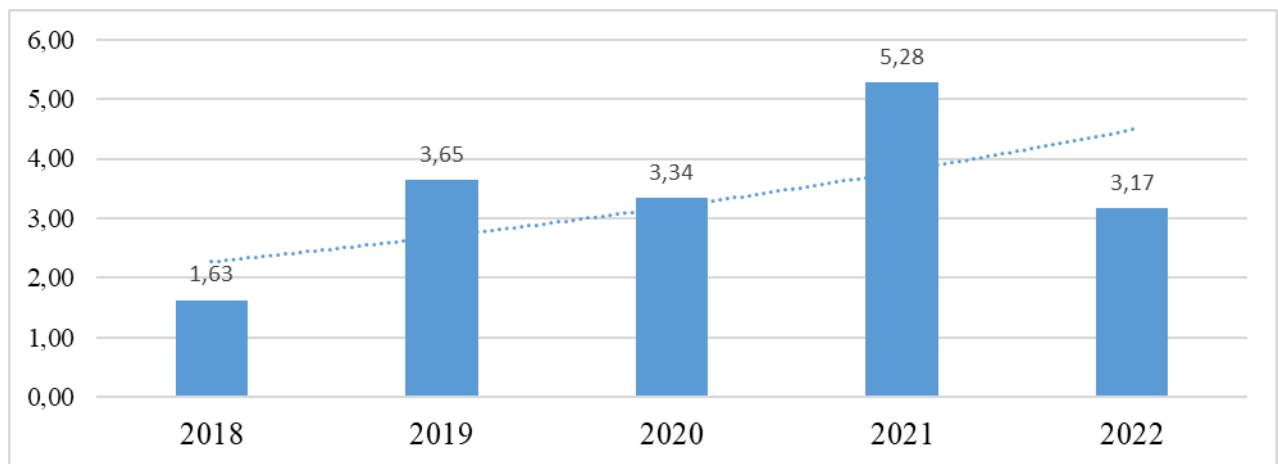
	Стаття звіту	Період, роки					Абсолютне відхилення (2022/2018), +/-
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), % до рядку 4	100,00%	99,74%	99,66%	99,62%	99,17%	99,17%
2	Інші операційні доходи, % до рядку 4	0,00%	0,26%	0,34%	0,38%	0,83%	0,83%
3	Інші доходи, % до рядку 4	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
4	<i>Разом доходи</i>	100%	100%	100%	100%	100%	X
5	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), % до рядку 8	95,94%	96,37%	86,78%	87,76%	91,81%	95,69%
6	Інші операційні витрати, % до рядку 8	4,25%	3,63%	0,00%	0,00%	6,01%	141,33%
7	Інші витрати, % до рядку 8	0,00%	0,00%	13,22%	12,24%	2,19%	2,19%
8	<i>Разом витрати</i>	100%	100%	100%	100%	100%	X
9	Фінансовий результат до оподаткування, % до рядку 4	1,82%	1,02%	1,74%	1,29%	0,00%	-1,82%
10	Податок на прибуток, % до рядку 4	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
11	Чистий прибуток (збиток), % до рядку 4	1,82%	1,02%	1,74%	1,29%	0,03%	1,45%

Джерело: розраховано на основі Звіту про фінансові результати ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Далі переходимо до розрахунку показників ліквідності та фінансової автономності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК».

Показник загальної ліквідності вказує на здатність підприємства виконувати свої миттєві фінансові зобов'язання, використовуючи свій оборотний капітал, який представляє собою найбільш доступні активи. Розмір коефіцієнта, який досягає або перевищує 1,0, вважається таким, що знаходиться в діапазоні того, що зазвичай вважається стандартним значенням.

На рис. 2.13 показано результати, отримані в результаті обчислення загального коефіцієнта ліквідності досліджуваного підприємства за період з 2018 по 2022 роки.

**Рис. 2.13. Значення коефіцієнту загальної ліквідності
ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» упродовж 2018-2022 років**

Джерело: побудовано на основі розрахунків за даними Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

На рис. 2.14 показано результати, отримані в результаті розрахунку значень коефіцієнта фінансової автономії.

Концепція показника фінансової автономії розкриває частку капіталу, внесеного власниками підприємства, по відношенню до загальної вартості його активів. Це визначається шляхом ділення показника «Власний капітал» на суму валюти, зазначену в балансі підприємства.

Протягом усього періоду коефіцієнт загальної ліквідності підприємства залишався в допустимих межах, перевищивши порогове значення 1,0. Проте

відбулося помітне зростання цього коефіцієнта з 1,63 у 2018 році до 3,17 у 2022 році.

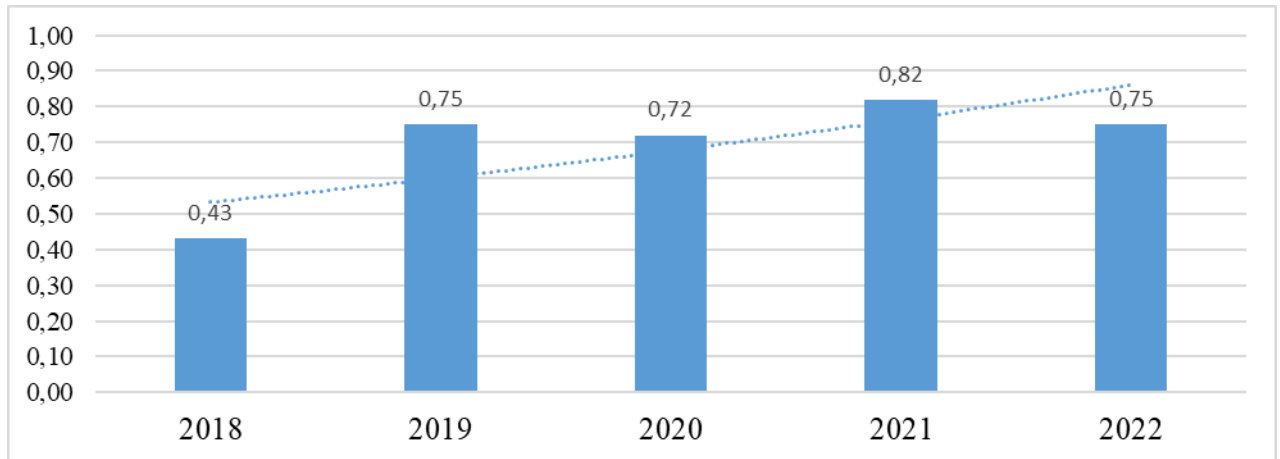

Рис. 2.14. Значення коефіцієнту фінансової автономії

ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» упродовж 2018-2022 років

Джерело: побудовано на основі розрахунків за даними Балансу ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Коефіцієнт фінансової автономії постійно зростає з часом, піднявшись з 0,43 у 2018 році до 0,75 у 2022 році.

2.3. Оцінювання інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ фірма «Теремок»

За підходом, розробленим С. А. Єфімовим і Т. В. Гринько, ми визначили та розраховували метрики, які відображають масштаб інноваційної діяльності досліджуваного підприємства.

Зокрема, ми зосередилися на таких показниках як:

1. Вимірювання рівня інноваційної інтенсивності часто представлено індексом інноваційної інтенсивності. Цей індекс служить показником для вимірювання ступеня інновацій у певному контексті чи галузі. Він дає цінну інформацію про те, якою мірою інновації сприяють прогресу та зростанню.

2. Вимірювання когнітивного зростання співробітників.

3. Професійний ріст і розвиток співробітників можна виміряти індексом.

4. Індекс освітнього рівня персоналу
5. Індекс зовнішньої співпраці, який вимірює інвестиції та наявність технічного та технологічного оснащення.
6. Показник конкурентоспроможності в діловому світі часто називають індексом конкурентоспроможності підприємства.
7. Індекс, що вимірює фінансову ефективність інновацій.
8. Показник, який вказує на тривалість часу, необхідного для впровадження новаторського рішення.

Далі, вважаємо за потрібне, подати розрахункові значення вищевказаних показників у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники інноваційної діяльності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Питома вага індексу	Назва індексу	Метод розрахунку	Значення
1	2	3	4
0,1	Індекс інноваційної інтенсивності	$Y 1.1 = C/D$	$Y 1.1 = 36/898 = 0,04$
де С – чисельність персоналу, зайнятого в НДДКР; D – загальна чисельність працівників			
0,1	Індекс когнітивного зростання співробітників (Іпр)	За шкалою Харрінгтона	0,6
0,1	Індекс професійного розвитку персоналу (Іпр)	За шкалою Харрінгтона	0,8
0,12	Індекс освітнього рівня персоналу (Іорп)	За шкалою Харрінгтона	0,7
0,13	Індекс зовнішнього співробітництва (Ізс)	$Y 5.1 = I_d/X_d$	$Y 5.1 = 750/9000 = 0,08$
Де Ід – кількість інноваційних договорів; Хд– загальна кількість господарських договорів (включаючи інноваційні)			
0,15	Індекс інвестиційного та техніко-технологічного оснащення праці (Іітг оп)	$Y 6.1 = B_{in}/B_{zag}$	$Y 6.1 = 5000 \text{ тис.грн.} / 49985 \text{ тис.грн.} = 0,1$
де Він – витрати на НДДКР, навчання персоналу, автоматизацію управління; Взаг – загальні витрати на інновації			
0,15	Індекс конкурентоспроможності підприємства (Ікп)	$Y 7.1 = G_p/G_z$	$Y 7.1 = 11000 \text{ тис.грн.} / 108856 \text{ тис.грн.} = 0,1$
де Гр – реалізована інноваційна продукція; Гз – обсяг виробленої інноваційної продукції			
0,15	Індекс фінансової результативності інновацій (Іфр)	$Y 8.1 = P_{in}/P_z$	$Y 8.1 = 11000 \text{ тис.грн.} / 49985 \text{ тис.грн.} = 0,22$
де Пін – прибуток від реалізованих проєктів; витр Пз – загальні інноваційні витрати підприємства			

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»

Переглянувши дані, наведені в таблиці 2.7, можемо, шляхом розрахунку, отримати індекс інноваційної активності.

$$I_{i.d.} = ((\sum Y_k * g_i) / b) = ((0,04 * 0,1 + 0,6 * 0,1 + 0,8 * 0,1 + 0,7 * 0,12 + 0,08 * 0,13 + 0,1 * 0,15 + 0,1 * 0,15 + 0,22 * 0,15) / 8) = ((0,004 + 0,06 + 0,08 + 0,084 + 0,0104 + 0,015 + 0,015 + 0,33) / 8) = 0,5984 \text{ або } 59,84\%$$

Таким чином, беручи до уваги отриманий показник, варто визнати, що досліджуване підприємство має задовільне значення інноваційної діяльності, проте, з огляду на мінливість сучасного суспільства, процес впровадження технологій на досліджуваному підприємстві варто посилити.

Далі, вважаємо за доцільне, провести аналіз конкурентоспроможності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК», застосувавши один із найбільш поширених і дієвих метод SWOT-аналізу.

SWOT-аналіз служить зручним інструментом для оцінки та порівняння різних факторів, що впливають на підприємство. Це дозволяє комплексно досліджувати як внутрішні, так і зовнішні елементи [19, с. 58].

Важливо мати на увазі, що під час формулювання стратегій як можливості, так і загрози мають потенціал зазнати повної трансформації. Це означає, що те, що спочатку може виглядати як можливість, може швидко перетворитися на загрозу, якщо нею скористається конкурент [23, с.548].

Для початку окреслимо сильні риси ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»:

- Наявність дилерських контрактів дозволяє встановлювати найбільш конкурентоспроможні ціни в межах міста та швидко адаптуватися до зовнішніх змін.
- Вибір доступних продуктів охоплює найбільш затребувані бренди на ринку, деякі з яких займають домінуючі позиції.
- Можливість маркетингу та зберігання значних кількостей товарів.
- Система мотивації працівників реалізується шляхом застосування преміювання генеральним директором ТОВ фірма «ТЕРЕМОК». Цими бонусами нагороджуються працівники, які продемонстрували успішну

роботу. За підсумками кожного місяця кращий менеджер отримує винагороду, розмір якої визначається обсягом відвантаження.

- Директор є власником приміщення, а це означає, що менеджер звільняється від сплати орендної плати, що відрізняє його від конкурентів, яким у цьому плані не так пощастило.

- Вигідне географічне положення.

Слабкі риси ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»:

- З точки зору економічного зростання, сектори торгівлі та роздрібною торгівлі залишаються недостатньо розвиненими.

- Сама філія підприємства не має популярності серед фахівців суміжних галузей.

- Неадекватне та нерозвинене управління складською логістикою.

- Відсутність транспорту та складських приміщень, оснащених спеціалізованою технікою та інструментом.

Розглянемо потенційні можливості ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»:

- Попит в різних продуктах залишається постійним, сприяючи зростанню та розширенню основних продуктів і супутніх послуг.

- Просування нових ініціатив та напрямів.

- Вихід на неосвоєні ринки або окремі сегменти ринку.

Насамкінець розглянемо зовнішні небезпеки, з якими стикається ТОВ фірма «ТЕРЕМОК»:

- Посилення конкуренції з боку основних конкурентів і вихід на ринок іноземних виробників призвели до загострення конкуренції та насичення ринку.

- Рівень інфляції зростає.

- Коливання попиту протягом різних сезонів впливає на різні позиції, що потенційно може призвести до фінансових втрат підприємства в періоди зниження попиту.

- Залежність від коливань обмінного курсу є визначальним фактором для низки позицій.

Результати SWOT-аналізу подаємо в табличному виразі у вигляді таблиці 2.8 [13].

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК»

	(S) Сильні сторони організації	(W) Слабкі сторони організації
Внутрішнє середовище	- наявність дилерських договорів дозволяють встановлювати найнижчі ціни міста та швидше реагувати на зовнішні зміни; - асортимент пропонованої продукції; - продукція, що має найбільший попит на ринку, є монопольні позиції; - можливість продажу та зберігання великих обсягів продукції; - застосування системи мотивації працівників; - приміщення перебуває у власності директора; - вигідне розташування.	- нерозвинена торговельно-роздрібна мережа; - недостатня популярність самого філіалу компанії серед спеціалістів суміжних галузей; - слабо розвинена складська логістика; - брак транспорту та забезпечення складів спецтехнікою.
Зовнішнє середовище	(O) Можливості - стійкий платоспроможний попит на продукцію; - розвиток попиту на основну продукцію та суміжних послуг; - розробка нових ринків; - розвиток нових проєктів і напрямів; - вихід на нові ринки чи сегменти ринку.	(T) Загрози - зростання інфляції; - сезонність попиту на ряд позицій, можливість збитків підприємства у періоди зниженого попиту; - залежність щодо низки позицій від валютного курсу; - зростання конкуренції з боку великих конкурентів;

Джерело: складено автором

Після проведення ретельного дослідження як зовнішнього, так і внутрішнього середовищ стало очевидно, що досліджуване підприємство має значні перспективи для розширення своєї діяльності.

Сильні сторони підприємства, які включають встановлені дилерські угоди, домінуючу позицію на ринку та розвинену інфраструктуру оптової торгівлі, у поєднанні з можливостями зовнішнього середовища дозволяють більш ефективно здійснювати свою діяльність на ринку будівельних товарів.

SWOT-матриця служить заключним етапом у побудові комплексного SWOT-аналізу діяльності ТОВ фірма «ТЕРЕМОК», що допомагає отримати точні висновки з аналізу та сформулювати відповідні стратегії для сприяння розширенню бізнесу. Розрізняють чотири стратегічні дії, організовані у вигляді квадрата, які допомагають підвищити конкурентоспроможність

продукту шляхом використання його сильних сторін і зниження зовнішніх загроз, а також ефективно використати можливості для зростання бізнесу.

Таблиця 2.9 відображає матрицю SWOT-аналізу.

Таблиця 2.9

Матриця SWOT-аналізу ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК»

	Список сильних сторін: - наявність дилерських договорів дозволяють встановлювати найнижчі ціни міста та швидше реагувати на зовнішні зміни; - асортимент пропонованої продукції; - продукція, що має найбільший попит на ринку, є монопольні позиції; - можливість продажу та зберігання великих обсягів продукції; - застосування системи мотивації працівників; - приміщення перебуває у власності директора; - вигідне розташування.	Список слабких сторін: - нерозвинена торгово-роздрібна мережа; - недостатня популярність самого філіалу компанії серед спеціалістів суміжних галузей; - слабо розвинена складська логістика; - брак транспорту та забезпечення складів спецтехнікою.
Список загроз: - зростання конкуренції зі сторони великих конкурентів і проникнення на ринок зарубіжних виробників; - зростання інфляції; - сезонність попиту на ряд позицій, можливість збитків підприємства у періоди зниженого попиту; - залежність щодо низки позицій від валютного курсу.	- вигідне розташування порівняно з мережевими конкурентами; - незважаючи на валютну кризу та споживче «затишшя» у ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК» для постійних клієнтів надає систему знижок.	- через зростання цін на продукти у постачальників та валютної кризи, собівартість товару стає високою та може вплинути на вартість; - Наявність на ринку конкурентів з розкрученим брендом може погано позначитися на розвитку.
Список можливостей: - Стійкий платоспроможний попит на продукцію; - розвиток попиту на основну продукцію та супутні послуги; - розробка нових проєктів і напрямів; - вихід на нові ринки чи сегменти ринку.	- завдяки кваліфікованому та досвідченому персоналу, погіршуються позиції конкурентів, адже більшість клієнтів звертають увагу на обслуговування; - Висока якість товарів має велику роль для залучення до співпраці фірми-супутники.	- відсутність реклами може призвести до погіршення позицій ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК»; - через високі ціни на товар, багато споживачів не можуть дозволити собі купити товар ТОВ ФІРМА «ТЕРЕМОК».

Джерело: складено автором

Після проведення комплексного SWOT-аналізу та оцінки загальної ситуації стає очевидним, що ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» стикається з проблемами щодо своїх постачальників. Крім того, ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» не має ефективних маркетингових стратегій і намагається підтримувати стабільний рівень популярності. Ці проблеми разом заважають зростанню та розвитку бізнесу.

Здійснений нами SWOT-аналіз було проведено використовуючи внутрішні джерела інформації. Це передбачало вивчення фінансової звітності та статистичних даних досліджуваного підприємства. Використовуючи ті самі джерела інформації, вважаємо за доцільне, здійснити PEST-аналіз, який зосереджується на глобальному макросередовищі галузі.

Маркетинговий інструмент, відомий як PEST-аналіз або STEP-аналіз, був створений з метою виявлення різних факторів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес-операції підприємства. Ці фактори охоплюють політичні, економічні, соціальні та технологічні аспекти. Далі, здійснимо оцінку впливу цих чотирьох складових середовища на діяльність ТОВ фірма «ТЕРЕМОК».

В першу чергу, здійснимо аналіз політичних факторів, регулювання яких здійснює влада.

Політичні аспекти охоплюють низку питань, насамперед щодо змін чинного законодавства. Важливою зміною є ембарго на імпорт товарів як з країн ЄС, так і з США, яке було введено в дію 6 серпня 2014 року. Це ембарго є результатом наказу про застосування спеціальних економічних заходів, спрямованих на захист безпеки України. Наказом встановлено, що всі органи державної влади, місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи, що перебувають під юрисдикцією України, повинні дотримуватись положення про те, що протягом року з дня набрання чинності наказу, зовнішньоекономічні операції з імпорту окремих сільськогосподарських товарів, сировини та продуктів харчування з країн, які запровадили економічні санкції щодо українських юридичних та/або фізичних осіб забороняються.

Далі розглянемо економічні фактори, які ілюструють стан розподілу ресурсів виключно на державному рівні. Саме цей аспект є головною передумовою функціонування підприємства.

Економічні чинники: з точки зору економічного стану країни, нині спостерігається нестабільний фон і зростання цін на нафту. Валютна криза в

Україні, яка почалася в 2014 році, є наслідком значної девальвації української гривні по відношенню до іноземних валют. Така девальвація призвела до зростання цін постачальників на товари через падіння курсу гривні. Крім того, існує високий рівень безробіття, що супроводжується повсюдним скороченням штатів підприємств і проблемами із заробітною платою, що призводить до зменшення притоку відвідувачів. Окрім того, новим витком економічної кризи стало повномасштабне вторгнення на територію України сусідньої країни.

Крім того, варто взяти до уваги суспільні виклики, які відіграють важливу роль у формуванні значних споживчих уподобань.

У загальному розподілі доходів населення України значна частка припадає на придбання товарів та оплату послуг. Зокрема, у 2020 році ця частка становила 73,6%, а у 2021 році вона зросла на 1,4%, досягнувши загалом 75,0% [33].

Дослідження технологічних факторів відіграє вирішальну роль у виявленні закономірностей технологічного прогресу, які, у свою чергу, впливають на зміни на ринку, потенційні втрати та впровадження нових продуктів.

Четвертий фактор, який слід враховувати, — це вплив технологій. Це в тому числі впровадження нового складського обладнання, яке значно скоротило час збору товарів. Крім того, впровадження нових програм покращило відстеження та облік усіх товарів на складі підприємства. Це дає змогу підприємству класифікувати свої ресурси за рівнем їх важливості наприкінці кожного місяця. Крім того, в галузі також помітна тенденція до розвитку конкурентоспроможних технологій.

Щоб забезпечити наочне відображення проблеми, що розглядається, запропонуємо загальний огляд PEST-аналізу у вигляді таблиці 2.10.

На наступному кроці, вважаємо за доцільне, оцінити ступінь впливу визначених факторів.

Таблиця 2.10

Таблиця PEST-аналізу

Політичні фактори (P)	Економічні фактори (E)
- зміни у законодавстві; - становище України на міжнародному ринку; - Державне регулювання конкуренції.	- валютна криза; - зростання цін у постачальників; - рівень безробіття.
Соціальні фактори (S)	Технологічні фактори (T)
- зниження середнього доходу населення; - збільшення частки користування послугами; - збільшення запитів зі сторони споживачів.	- нові технології складського обладнання; - розвиток конкурентних технологій; - розвиток комп'ютерних технологій (ККА).

Джерело: складено автором

Оцінка рівня впливу даного фактора є суб'єктивною оцінкою експертів. Вплив кожного фактора оцінюється за п'ятибальною шкалою, де п'ять означає сильний вплив, а один – відсутність загрози.

Знак «+» присвоюється факторам, віднесеним до категорії «можливості», тоді як знак «-» присвоюється факторам, віднесеним до категорії «загрози». Середньозважені бали визначаються шляхом множення ваги події на силу її впливу. Згодом необхідно розрахувати загальну зважену оцінку для підприємства.

Результати цих розрахунків представлено у вигляді таблиці 2.11.

Оцінивши ступінь впливу різних елементів макросередовища, було зроблено загальний висновок.

З огляду на отриману оцінку, яка має негативне значення і становить (-8), вважаємо, досить обґрунтованим стверджувати, що досліджуване підприємство опиняється в скрутному становищі, оскільки її вплив є несприятливим.

У ході комплексного PEST-аналізу було встановлено, що на діяльність ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» впливають як позитивні, так і негативні фактори. Основна проблема виникає в економічному та політичному кліматі країни, як засвідчив аналіз. Це основна причина зростання цін у постачальників і дефіциту продукції на ринку.

Таблиця 2.11

Важливість виявлених факторів

Чинник	Ступінь впливу
Політичні фактори	
1. Зміни у законодавстві	-5
2. Положення України на міжнародному ринку	-3
3. Державне регулювання конкуренції	+3
Економічні фактори	
1. Валютна криза	-5
2. Зростання цін у постачальників	-5
3. Рівень безробіття	-1
Соціальні фактори	
1. Зниження рівня середнього доходу населення	-2
2. Збільшення частки користування послугами	+2
3. Збільшення запитів зі сторони споживачів	+1
Технологічні фактори	
1. Нові технології	+3
2. Розвиток конкурентних технологій	+3
3. Розвиток комп'ютерних технологій (ККА)	+1
ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК	-8

Джерело: складено автором

Враховуючи актуальність виявленої проблеми, підприємству вкрай необхідно передбачити свою подальшу діяльність і розробити відповідні заходи для вирішення цієї проблеми, зокрема шляхом посилення інноваційно-інвестиційної діяльності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методичні підходи до удосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства

Теорією доведено і практика підтверджує, що інвестиції, спрямовані в інноваційну діяльність підприємств, що формують транспортну інфраструктуру мають виключно важливу роль для піднесення економіки країни. У короткостроковій перспективі вони є запорукою створення нових робочих місць, а в довгостроковій – зміцнюють основу економіки держави та її регіонів.

Підходи до поліпшення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю доцільно базувати з урахуванням життєвого циклу підприємства. З нашої точки зору, життєвий цикл підприємства є головним критерієм вибору шляху його інноваційно-інвестиційної діяльності, оскільки з залежності від етапу життєвого циклу, на якому перебуває підприємство, його інноваційно-інвестиційна діяльність змінюється. Так, якщо підприємство перебуває на етапі зародження та формування, йому відповідає високий рівень інноваційного розвитку, який, в свою чергу, потребує значних інвестицій. Стратегія виживання та оновлення має окреслювати пошук певних напрямів подолання небезпек для функціонування підприємства, які охоплюватимуть радикальну його структурну перебудову, що загалом сприятиме забезпеченню виживання підприємства.

Коли підприємство реалізує стратегію інтенсифікації зусиль, яка використовується як на стадії зростання, так і на стадії спаду його життєвого циклу, в такому разі заходи спрямовані на підтримання позитивних зростаючих позицій, а також недопущення переходу підприємства до стану небезпеки, є вкрай необхідними та доцільними. Програма активізації

діяльності підприємства передбачає створення передумов для виходу зі складної ситуації та подоланні наслідків факторів впливу, що загрожують виживанню підприємства на основі поліпшення рівня існуючих ринкових позицій підприємства. Це в свою чергу передбачає розробку на всіх рівнях управління підприємством таких заходів, що спрямовані на інтенсифікацію і використання усіх видів ресурсів, якими володіє підприємство: праці, сировини і матеріалів, енергії, обладнання, а також зведенні непродуктивних витрат до мінімального значення. Бізнес-стратегія підприємства, спрямована на запобігання дії негативних факторів впливу, має на меті виведення підприємства зі стану ризику. Вона характеризується тим, що передбачає такі заходи, що скеровують підприємство на підтримання позитивних зростаючих позицій, а також на недопущення переходу до стану загрози та дії факторів впливу, що перешкоджають нормальному функціонуванню підприємства. Бізнес-стратегія запобігання діям несприятливих факторів впливу має забезпечувати перехід до економічного зростання підприємства, а отже, – створювати передумови для забезпечення економічної безпеки.

План дій, спрямований на стабілізацію та зміцнення досягнутих позицій застосовується для збереження стану безпеки підприємства та створення додаткових можливостей його зміцнення. Стабілізація та зміцнення досягнутих позицій полягає у сприянні збалансованому, диверсифікованому (горизонтальному та вертикальному) розвитку підприємства, піднесенні ролі інвестиційних механізмів, збільшенні фінансових інвестицій, розширенні відтворювальних процесів.

Використання бізнес-стратегії стабілізації та зміцнення досягнутих ринкових позицій допоможе досягти нового етапу стабілізації підприємства, який є базою для наступного зростання підприємства. Тому така бізнес-стратегія повинна мати необхідну базу для непохитного зростання ефективності виробництва та формування умов для збереження та нарощування сприятливих тенденцій зростання підприємства.

В табл. 3.1 нами представлено заходи щодо забезпечення інноваційно-

інвестиційної діяльності підприємства, які базуються на урахуванні етапів його життєвого циклу.

Таблиця 3.1

Заходи щодо забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Етап життєвого циклу підприємства	Рівень інноваційно-інвестиційного розвитку	Основна стратегічна мета інноваційно-інвестиційної діяльності	Тип інноваційної перебудови	Переважаючий тип управлінського впливу
Зародження, формування	Високий, значні інвестиції	Забезпечення безпеки та формування імпульсів до розвитку підприємства	Суттєве перетворення, радикальні інновації	Жорстке імперативне регулювання
Спад, виживання, оновлення	Нормальний, інвестиції носять помірний характер	Виявлення та ліквідація загроз, відновлення порушеної рівноваги	Помірне перетворення	Змішана форма жорсткого та м'якого регулювання
Зростання, розбудова	Середній, інвестиції мають підтримуючий характер	Зниження ризикованості, розведення потенційних чинників, які розладнують нормальне функціонування	Повсякденні поступові зміни	Змішана форма м'якого та жорсткого регулювання
Стабілізація	Низький, інвестиції, необхідні для життєзабезпечення підприємства	Підтримка та зміцнення досягнутих позицій безпеки	Незмінне функціонування	М'яке демократичне регулювання

Джерело: розроблено автором

Все викладене вище дозволяє стверджувати, що існує тісний зв'язок між стратегією інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства та етапами життєвого циклу.

Кожна стадія життєвого циклу підприємства має свої характерні особливості і відповідає певному рівню інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. Так, етапу формування відповідає високий рівень інноваційного розвитку і значні інвестиційні кошти (план дій щодо виживання та оновлення).

Етап спаду передбачає нормальний рівень інноваційного розвитку (активізація зусиль, помірний характер інвестиційних вливань).

Етап розбудови передбачає середній рівень інноваційного розвитку та підтримуючий характер інвестицій, етап стабілізації – низький рівень інноваційного розвитку та розмір інвестицій, необхідних для життєзабезпечення підприємства.

Підкреслимо, що необхідність залишатись конкурентоздатним безальтернативно вимагає від підприємства впровадження, як мінімум, поліпшуючих інновацій, тобто постійної зміни процесів, технологій і моделей, а також управлінського впливу та організаційного забезпечення. Потреби в інноваціях постійно зростають і сприяють поширенню співробітництва між підприємствами, що належать до різних сфер діяльності. Обдумана програма використання інновацій підштовхує керівників підприємства до пошуку можливостей реалізації ідей для поліпшення інноваційно-інвестиційної діяльності. Для успішної реалізації інноваційної діяльності потрібно постійно навчати персонал, спрямовувати необхідні кошти на це та розвивати співпрацю з іншими підприємствами.

Важливим фактором є позиція керівництва підприємства, яке усвідомлює перспективу, що виникає у зв'язку із впровадженням радикальних змін. Також необхідно підкреслити, що аналіз змін процесів загалом по підприємству показує, що найбільш успішними є ті, які починаються активно діяти в критичній ситуації. Адже реальна небезпека змушує до дій, необхідних для усвідомлення потенційних зисків від впровадження інновацій. Прийняття рішень щодо впровадження інновацій – процес складний, тому це повинно відбуватися з урахуванням оцінки усіх сторін діяльності досліджуваного підприємства.

Потрібно зазначити, що формування управлінських рішень щодо забезпечення інвестиціями інноваційного розвитку будівельного підприємства має деякі особливості. На наш погляд, об'єктами управління можуть бути управлінські рішення, планування, прогнозування та

економічне стимулювання, а також удосконалення основних фондів та поточних активів, результати інтелектуальної діяльності, інноваційні проекти і програми.

Вся сукупність управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємства охоплює такі функції (рис. 3.1).

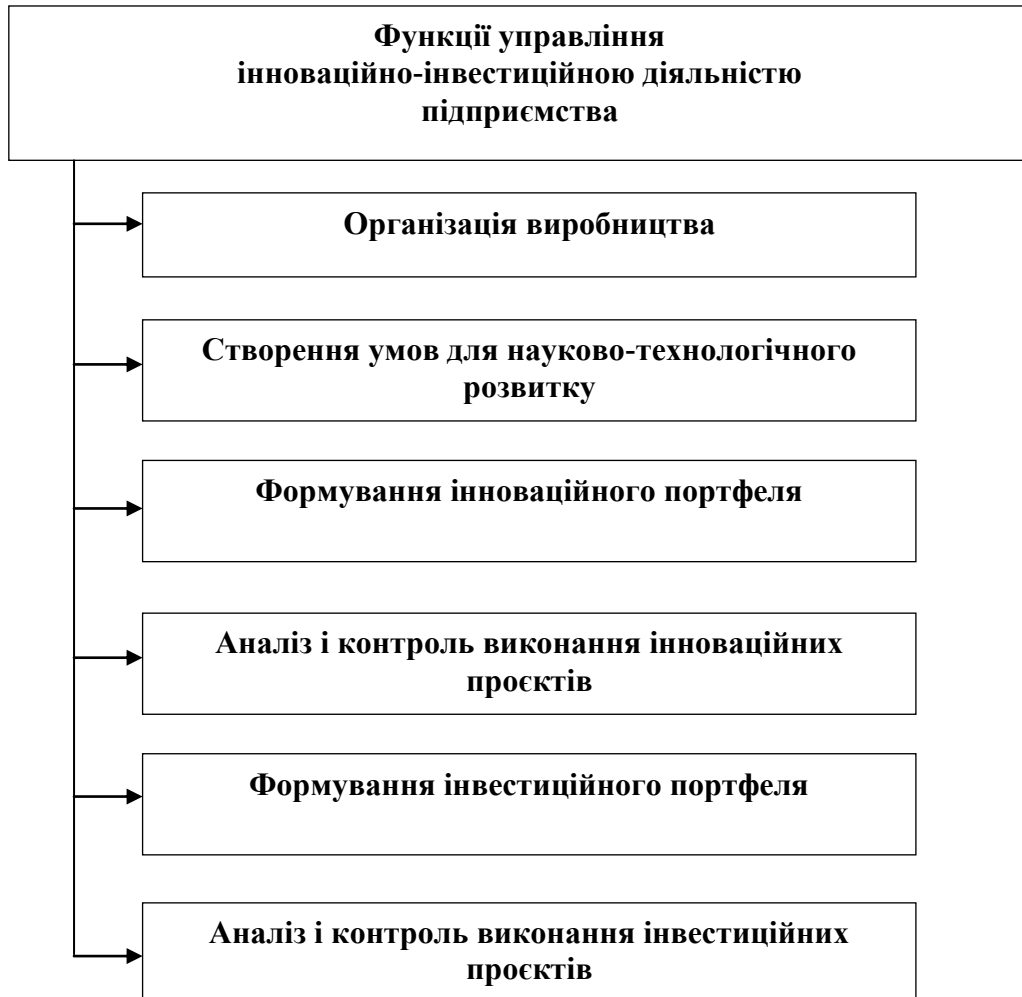

Рис. 3.1. Основні функції управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства

Джерело: сформовано автором

Сучасні ринкові умови перекладають на підприємство повну відповідальність за результати своєї роботи. Підприємства, що займаються інноваційною діяльністю, володіють певним набором компонентів. Основним завданням організації виробництва підприємства в сучасних умовах є раціональне використання виробничої бази, робочої сили, техніки, інструментів, предметів праці для максимально якісного виконання

будівельних робіт. Зростання ефективності виробництва є показником якості організаційних та управлінських заходів.

Створення умов для науково-технологічного розвитку будівельного підприємства є важливою функцією управлінських рішень щодо забезпечення інвестиціями його інноваційного розвитку.

Можна стверджувати, що основою для формування економічної системи підприємства сьогодні є науковий і технологічний розвиток. Підприємства з гнучкою політикою, які здатні швидко адаптуватися до зовнішнього середовища, які постійно змінюються з урахуванням науково-технічного прогресу, домінують на ринку. Інвестиційні пріоритети в такому випадку віддаються високим технологіям. Дослідження і технологічний розвиток дозволяють підприємству подолати низький рівень ефективності і збільшити грошовий потік. Також науково-технічний розвиток підприємства сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Окремою функцією управлінських рішень щодо забезпечення інвестиціями інноваційного розвитку підприємства є формування його інноваційного портфеля.

Інновації необхідні для формування оптимального портфеля виробництва продукції забезпечують отримання високого фінансового і економічного результату від цієї діяльності. Інноваційний портфель включає проекти різної сфери, період і принципи їх реалізації. Зміст портфеля має постійно перевірятися і оновлюватися. При формуванні інноваційного портфеля підприємство може генерувати власні інноваційні ідеї або купувати інноваційні розробки, розвивати інновації для реалізації і впровадження їх в своєму виробництві. Важлива роль в інноваціях відведена людським ресурсам, а саме їх освітньому рівню, рівню інноваційної культури, можливостям прийняття і впровадження інноваційних ідей.

Аналіз і контроль виконання інноваційних проектів є наступною важливою управлінською функцією. Інновації вимагають значних інвестицій, особливо, в галузі досліджень і розробок. Процес впровадження

інноваційних проєктів вимагає постійного аналізу і контролю. Ця процедура дозволяє виявляти слабкі місця та недоліки в процесі реалізації. Виявлена вчасно помилка може зіграти вирішальну роль у виконанні проєкту з моменту спрямування інвестицій в інновації. Такі відхилення слід проаналізувати і виявити причини їх виникнення. Ці показники розглядаються і регулюються відповідно до умов, що змінилися в діяльності підприємства для досягнення цілей інноваційного проєкту. Аналіз інноваційної діяльності підприємства включає порівняння витрат на інновацію і результатів її реалізації. Контроль покращує підзвітність і забезпечує реалізацію інноваційного проєкту.

Формування інвестиційного портфеля є важливим кроком у розвитку інвестиційної стратегії підприємства. Цей процес залежить від можливості досягнення необхідного рівня доходів і забезпечення виконання інвестиційної стратегії. Якщо інвестиційна стратегія підприємства орієнтована на розширення, великі інвестиції будуть спрямовані на інвестиційні проєкти, пов'язані з модернізацією виробництва. Інвестиційний портфель є колекцією проєктів, керувати якими потрібно комплексно. Інвестиційні проєкти можуть бути автономними чи взаємодіяти між собою і бути взаємозалежними.

Аналіз і контроль інвестиційних проєктів є окремою важливою функцією управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства. Інвестиційна діяльність так чи інакше повинна здійснюватися на підприємстві. Інноваційна діяльність підприємства вимагає великих інвестицій. Основна мета аналізу і контролю інвестиційних проєктів – оцінка відхилень від планових показників проєкту під час його реалізації та оцінка можливих напрямів усунення небажаних відхилень. Бажано також проводити і пошук винуватців всередині самого проєкту. Інвестиційні проєкти реалізуються в довгостроковому плануванні, отже, система управління повинна бути гнучкою, здатною швидко адаптуватися до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища під час всього життєвого циклу

інвестиційного проєкту та зберігати стабільність своєї господарської діяльності.

Взаємозв'язок та взаємовплив структурних елементів виробництва як єдиної системи повинен бути постійно в полі зору управлінських рішень щодо інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Щоби проєкт повністю функціонував і розвивався, необхідно забезпечити взаємодію всіх його елементів (виробнича база, людські ресурси, спеціальна техніка, автопарк, машини, механізми, інструменти та предмети праці, комунікації та відносини, що виникають в процесі виробництва). Виробництво – це інтегрована система, отже, узгоджена, скоординована послідовність дій всіх елементів системи призводить до успішних досягнень цілей.

Кожна функція має певне місце і значення в процесі управління; вони пов'язані між собою і доповнюють одна одну під час формування та прийняття рішень.

Формування механізму інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства має ураховувати різні чинники: організаційні, економічні, технологічні, екологічні, соціальні, правові та політичні. Підприємство перебуває під впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, стан яких залежить від результатів його діяльності. Під час реалізації інноваційних та інвестиційних заходів підприємство повинно прагнути до поєднання зовнішніх і внутрішніх факторів. Кожен механізм управління розглядається як система управління елементом, який забезпечує фактори впливу.

Наступним елементом механізму управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємства є система бізнес-зв'язків, яка визначається колом учасників та відносинами між ними. Ділові зв'язки є універсальним ключем, який допомагає подолати труднощі і вирішити складні стратегічні і тактичні завдання.

Учасниками моделі ділових відносин є розробники, виробники, постачальники, споживачі і конкуренти. Це також громадські організації, органи державного управління, регіональні та місцеві органи влади,

фінансові установи (банки, фонди, страхові та лізингові компанії). У сучасному світі високих технологій необхідно брати до уваги кожного, хто знаходиться в просторі співпраці як стратегічний ресурс і потенціал.

Бізнес-зв'язки можуть бути визначені як форма ділової активності, спрямована на продуктивну взаємодію з іншими суб'єктами. В процесі реалізації бізнес-інтереси учасників визначаються в рамках їхньої спільної економічної діяльності. Складно уявити собі успішний бізнес без ефективних і міцних ділових стосунків. Це дуже важливо для того, щоб мати можливість побудувати систему відносин. Поняття «бізнес-комунікації» означає взаємовигідне співробітництво з декількома партнерами, метою якого є досягнення певних комерційних чи некомерційних результатів. Ця допомога здійснюється на основі наступних принципів: інтерес, рівність, відповідальність сторін згідно з законом, моральні і матеріальні стимули. Слід зазначити, що ділові відносини призводять до взаємної підтримки і внеску до розвитку підприємництва, стимулюючи інновації та інвестиційні процеси. Підприємства, які займаються реалізацією інноваційних та інвестиційних заходів, безпосередньо залежать від формування правової бази, стимулювання і розвитку співпраці між громадським та приватним сектором.

Механізм управління інноваційними та інвестиційними заходами спрямований на поліпшення економічних, організаційних, технічних і наукових процесів. Результатом інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства є розробка механізму управління цим бізнесом. Підприємницька діяльність вимагає коштів – інвестицій. Інвестиційні можливості для підприємств визначаються інноваціями. Інновації сьогодні об'єднують науково-технічний розвиток, управління і економіку. Підприємства, які використовують інновації, мають конкурентні переваги, тобто здатні витіснити конкурентів з ринку. Коли підприємство досягає певного рівня розвитку, існує потреба в значному і цілеспрямованому використанні ресурсів (економічних, соціальних, політичних тощо).

Таким чином, механізм управління інноваційною та інвестиційною діяльністю спрямований на максимізацію прибутку підприємства. Це допомагає виконувати певні завдання і забезпечує досягнення цілей. Реалізація механізму починається з моменту прийняття управлінського рішення. Механізм управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємства є неподільною складною системою, яка включає кілька категорій, складність яких проявляється через відносини між ними. Механізм управління являє собою систему економічних, організаційних і науково-технічних відносин, яка регулюється економічними, ринковими, технологічними, правовими і соціальними нормами.

Інноваційна діяльність підприємства є безперервним процесом комплексної взаємодії виробничої, технологічної, матеріальної, ресурсної, науково-технічної та інвестиційної активності, від яких залежать особливості здійснення інноваційних процесів. Обґрунтування організаційно-економічних засад управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємстві сприятиме практичному використанню інтелектуального потенціалу підприємства з метою його конкурентоспроможності. Побудова дієвого організаційного та економічного забезпечення системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства має бути першочерговим управлінським рішенням керівництва. Прийняття саме цього рішення дасть можливість сформувати й реалізувати конкретну послідовність заходів, що спрямовані на стійкий інноваційний розвиток підприємства в майбутньому.

Потрібно зауважити, що, на жаль, сьогодні фінансова державна підтримка фундаментальної науки і виробництва в Україні майже не здійснюється. Підприємства здійснюють інноваційну діяльність переважно за власні кошти.

Таким чином, необхідне, на нашу думку, впровадження на підприємствах цілісної системи заходів для удосконалення їх інноваційно-інвестиційної діяльності, можна схематично представити у такому вигляді

(рис. 3.2).

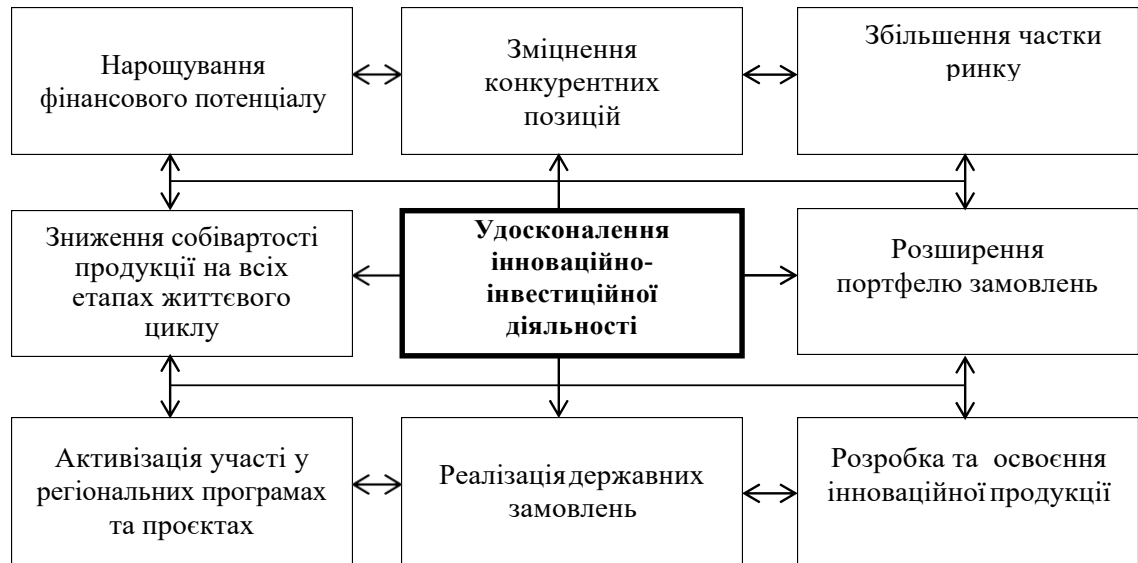

Рис. 3.2. Заходи для удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором

Організаційне забезпечення інноваційної діяльності є важливим джерелом економії інвестиційних ресурсів (які є вкрай обмеженими) та створення додаткових конкурентних переваг, що особливо актуально для підприємств.

Під організаційним забезпеченням будемо розуміти комплекс певних структур і правил, які створюють умови для нормального функціонування інноваційних процесів, реалізації планів, підтримки функціонування системи на необхідному рівні за рахунок забезпечення потрібними ресурсами, організації взаємозв'язків між окремими елементами та ліквідації відхилень, що час від часу можуть виникати у системі.

Інноваційні процеси на підприємстві містять у собі складний механізм здійснення досліджень, наукових розробок, виробництва та втілення інновацій у продукті. Виходячи з цих позицій, для розробки ефективної системи управління цими процесами потрібно побудувати на якісному рівні її організаційне забезпечення, що сприятиме досягненню поставлених цілей з більшою результативністю. Організаційне забезпечення інноваційної діяльності підприємства передбачає створення такої організаційної

структури, яка буде відповідати загальним цілям підприємства. Організаційне забезпечення значною мірою залежить від взаємодії та координації діяльності підрозділів, функціонально пов'язаних із інноваційною діяльністю. Ця взаємодія повинна здійснюватися на основі формальних і неформальних організаційних зв'язків між елементами системи підприємства.

Компонентами організаційного забезпечення системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства, на наш погляд, є наступні:

- нормативно-правова підсистема, яка визначає основні норми чинного законодавства в сфері інноваційної діяльності;

- підсистема інформаційного забезпечення, яка передбачає наявність на підприємстві інформаційних систем щодо збору та аналізу даних стосовно інноваційної діяльності підприємства, конкурентного середовища, а також підтримку прийняття ефективних управлінських рішень;

- організаційна підсистема, яка поєднує відповідні підрозділи підприємства, що сприяють інноваційному розвитку, а також забезпечує ефективний взаємозв'язок даних підрозділів з іншими структурними підрозділами по горизонталі та вертикалі.

Економічне забезпечення передбачає комплекс методів і процедур, які дозволяють обґрунтувати економічну доцільність того чи іншого інноваційного проєкту, ефективність інноваційних процесів, вибір раціональних джерел фінансування.

Компонентами економічного забезпечення системи управління інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства повинна поєднувати такі складові:

- фінансово-аналітичну підсистему, яка дозволить визначити необхідність та обґрунтувати ефективність інноваційного розвитку підприємства на підставі даних підсистеми інформаційного забезпечення, проаналізувати різноманіття джерел фінансування інноваційного розвитку, а

також спрогнозувати фінансові потоки;

– виробничу підсистему, що безпосередньо пов'язана з перетворенням вхідних параметрів (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих тощо) у вихідні результати (інноваційну продукцію) та дозволяє звести до загального комплексу дані щодо ефективності інноваційного розвитку за всіма критеріями та показниками, характеризують ступінь досягнення запланованого результату з мінімальними витратами відповідно до загальної мети підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що методичні підходи до удосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства повинні урахувати стадію життєвого циклу підприємства, можливості його інноваційного розвитку та інвестування. Функції управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства мають включати організацію виробництва, створення умов для науково-технологічного розвитку, формування інноваційного портфеля, аналіз і контроль виконання інноваційних проєктів, формування інвестиційного портфеля, аналіз і контроль виконання інвестиційних проєктів. Запропонований інструментарій організаційно-економічного забезпечення системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства дозволить на практиці досягнути підвищення рівня соціально-економічних результатів діяльності підприємства.

3.2. Удосконалення управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства

Розвиток інноваційної діяльності на рівні окремого підприємства, регіону й держави загалом має містити створення послідовної й обґрунтованої цілісної системи її інвестиційного забезпечення, яка повинна ґрунтуватися на широкому залученні різноманітних фінансових ресурсів і максимально ефективному їх використанні. Це дозволить забезпечити

необхідні умови для нагромадження і маневрування інвестиціями та можливість їх концентрації на ключових напрямках інноваційної політики.

Слід зазначити, що в якості особливостей розвитку будівельного господарства з урахуванням інноваційної та інвестиційної складової на регіональному рівні можна відзначити наступні пріоритетні орієнтири:

- розробка понятійного апарату і формування інноваційної інфраструктури для масштабного освоєння в будівельному господарстві прогресивних технологій;
- класифікація будівництва за видами власності, принципам функціонування, а також встановлення основ функціонування, проєктування, будівництва, реконструкції, ремонту тощо;
- формування основ планування;
- розробка додаткових механізмів інвестування коштів у підприємства будівельного господарства, що визначають ресурсну базу для формування регіонального фонду, а також забезпечення умов для фінансування дослідно-конструкторських робіт;
- реалізація інноваційних проєктів в регіоні.

На наш погляд, реалізація таких пріоритетних напрямів дозволить поліпшити ситуацію в сфері будівельного господарства.

На жаль, ситуація з розробкою та впровадженням інновацій в Україні загалом та Кіровоградській області зокрема залишається складною. Це обумовлено гострою нестачею інвестиційних ресурсів, яка притаманна нинішній економічній ситуації. Отже, питання інвестиційного забезпечення є досить актуальним, зважаючи на дефіцит власних фінансових ресурсів та високі відсотки плати за банківські кредити. Водночас, для збереження своїх позицій на ринку підприємства будівельної галузі повинні здійснювати інноваційну діяльність. Інноваційний розвиток підприємства часто супроводжується використанням енергоощадного устаткування, нових матеріалів та автоматизацією технологічних процесів. Інновації допомагають підприємству знизити собівартість виробництва. Тобто будівельне

підприємство, яке впроваджує інновації має більші шанси набути високого рівня конкурентоспроможності у порівнянні з іншими підприємствами. Це буде сприяти їх розвитку як необхідної складової соціально-економічного розвитку України та інтеграції до міжнародного співтовариства.

Слід підкреслити, що нині наявні декілька перешкод розвитку таких господарств в межах нашої держави.

До основних можна віднести незначну кількість джерел інвестиційного забезпечення будівельних підприємств; низьку інвестиційна привабливість інноваційних проєктів; вкрай обмежену кількість впроваджених новітніх технологій виконання та значну капіталомісткість їх виконання; низьку мотивацію органів управління підприємством, наукових, проєктних і виробничих організацій залучення їх до інноваційного процесу. Крім того, рівень впровадження інновацій в управлінні інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств є також незадовільною.

Зазначимо, що будівництво є матеріаломістким виробництвом. Як свідчать дослідження українських вчених, вартість матеріалів, витрачених на будівництво, складає до 80% вартості самих будівель.

Розглядаючи напрями поліпшення інвестиційно-інноваційної привабливості будівельного господарства України, необхідно враховувати, що інвестиційне забезпечення цього процесу має бути організоване за новими принципами, а необхідна підтримка впровадження інновацій має бути всебічно забезпечена.

Очікувані результати від впровадження інноваційних технологічних розробок на будівельних підприємствах, насамперед, такі: забезпечення необхідної безперервності, безпеки, швидкості та зручності; зменшення витрат матеріальних, сировинних, фінансових та трудових; забезпечення високого рівня екологічної безпеки; збільшення терміну служби; активне залученням територіальних органів управління в інноваційний процес.

Сьогодні необхідним є вирішення питань, пов'язаних із діагностикою дієвості інвестиційної політики підприємства. Самофінансування

інноваційної діяльності підприємства полягає у проведенні наукових досліджень та прикладних розробок за власні кошти. Як відомо, власними коштами підприємства є, насамперед, прибуток та амортизаційні відрахування. Тобто, частина прибутку може бути спрямована на розробку та впровадження інновацій. Іншим джерелом може бути амортизація. Амортизація – це процес поступового перенесення вартості основних засобів на вартість продукції з метою їх повного відновлення. Амортизаційні кошти надходять підприємству у складі доходу від реалізації готової продукції (робіт, послуг) і накопичуються для подальшого використання як джерела відтворення вартості основних засобів в амортизаційному фонді. Амортизаційний фонд накопичується підприємствами поступово і використовується для вкладень в основні засоби не відразу, а за ступенем накопичення коштів.

Звичайно, власні ресурси мають переваги порівняно з іншими джерелами. Їх можна швидко і просто залучити, за них не потрібно сплачувати позиковий процент. Контроль над управлінням підприємством залишається за керівництвом підприємства. Тобто, інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності за рахунок власних коштів сприяє прийняттю невідкладних інвестиційних рішень, зменшує вартість проєкту на величину відсотків по кредитах, забезпечує високу мобільність обертання грошових коштів і дає змогу успішно долати залежність від бюрократичних державних інстанцій.

Державне фінансування інноваційних проєктів сучасних підприємств передбачає виділення державою грошових ресурсів. Перевагою цього джерела інвестиційного забезпечення є відсутність необхідності повернення інвестованих коштів, але суттєвий недолік – отримати ці кошти дуже складно через бюрократичні перепони.

Кошти місцевих бюджетів мають суттєву перевагу, оскільки, інвестуючи в місцеві підприємства, бюджети водночас розвивають рівень економіки на регіональному рівні. Кредитування полягає в наданні позик на

проведення інноваційної діяльності з боку банків та інших кредитних установ, проте це є не вигідним джерелом фінансування для підприємств, адже впровадження інновацій є довгостроковим процесом, а кредитування економічно вигідне лише під час реалізації короткострокових проєктів. Сутність інвестування зводиться до участі коштів інвестора в економічно перспективних інноваціях. Усі форми залучення іноземних інвестицій мають довгостроковий стратегічний характер та можуть сприяти прискоренню скорочення технологічного розриву з провідними індустріальними країнами. Однак обсяги залучення іноземних інвестицій в Україні нині недостатні через нестабільне та інвестиційно несприятливе економічне становище, пов'язане з нестабільністю валюти, воєнного стану на сході країни та групою інших чинників, що спричиняє непривабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів.

ВИСНОВКИ

Досвід розвинених країн світу демонструє об'єктивну необхідність забезпечення інноваційної та інвестиційної складової діяльності як необхідної передумови його виживання у глобальному конкурентному середовищі.

Для вітчизняних підприємств виведення їх інноваційно-інвестиційної діяльності на новий, більш високий, рівень є, по суті, єдиною передумовою їх виживання та потенційного виходу на світові ринки. У цьому контексті мова йде не лише про активне застосування інноваційних технологій, модернізацію та закупівлю нової техніки, новітніх конструкцій та матеріалів, але й про управлінські та організаційні інновації. Саме такий вид інновацій, за умов відповідного інвестиційного забезпечення, може в майбутньому забезпечити комплексний інноваційний розвиток підприємства.

За результатами проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження сформульовано такі висновки:

1. Інноваційна та інвестиційна діяльність підприємства відображає його здатність сприймати і використовувати наукові, науково-технічні досягнення з метою отримання принципово нових продуктів, нових технологій, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного, управлінського, організаційного чи іншого характеру.

2. Написання даної кваліфікаційної роботи мало на меті дослідження особливостей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства; теоретичних основ управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємства, практичних аспектів інноваційної діяльності підприємств на прикладі ТОВ фірма «ТЕРЕМОК». Майже всі проблеми розвитку досліджуваного підприємства можна охарактеризувати наступним чином: граничний фізичний знос основних засобів; низька ефективність устаткування, моральний знос.

3. Серед чинників, які стримують розвиток інноваційних процесів на досліджуваному підприємстві та суттєво перешкоджають його результативній інноваційній та інвестиційній діяльності, необхідно зазначити такі: обмаль сучасної техніки та обладнання; зношеність устаткування, машин та механізмів; постійний дефіцит коштів; постійне зростання вартості матеріалів; дефіцит кваліфікованого персоналу; занадто висока вартість витрат на нововведення та високий ризик їх впровадження без відповідної державної підтримки.

4. Аналіз господарської діяльності засвідчив, що чистий прибуток від реалізації продукції досліджуваного підприємства за п'ять років зменшився в 0,47 рази, що відображає негативну динаміку господарської діяльності. Якщо у 2018 році чистий прибуток ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» склав 29,4 тис. грн, у 2019 році – 14,1 тис. грн, у 2020 році – 25,3 тис. грн, у 2021 році – 16,8 тис. грн, то наприкінці 2022 році – 0,2 тис. грн.

Встановлено, що ТОВ фірма «ТЕРЕМОК» має такі переваги та недоліки: широкий асортимент продукції, міцне фінансове становище, займає друге місце за прибутками. Однак під час аналізу було встановлено, що постійна зміна товарообігу асортименту, а також наявність таких слабких рис як зміни політичної ситуації, зростання курсу долара призводять до підвищення цін на товари, що, в свою чергу, провокує зміни товарообігу. Як наслідок, виокремлено такі загрози: посилення конкуренції з боку великих конкурентів, зростання інфляції, сезонність продажів.

5. Аналіз інноваційної діяльності досліджуваного підприємства показав задовільний рівень впровадження інновацій та технологій на досліджуваному підприємстві, що негативно впливає на його конкурентоспроможність.

6. В роботі запропоновано методичний підхід до формування та реалізації різних планів дій при проведенні інноваційно-інвестиційної діяльності в сучасних умовах господарювання. Підкреслено, що в якості критерію вибору бізнес-стратегії ведення інноваційно-інвестиційної діяльності слід опиратися на стадію його життєвого циклу.

Загалом формування управлінських рішень щодо забезпечення інвестиціями інноваційного розвитку підприємства є складним, багатоаспектним і новим процесом. Для розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства велике значення мають результати прикладних досліджень підприємства, рівень його технічного оснащення, обсяг інформаційного потоку щодо появи інновацій, структура та рівень кваліфікації кадрів. Але водночас функції управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства є особливими і повинні включати дієву організацію виробництва, створення різних умов (економічних, соціальних та психологічних) для науково-технологічного розвитку, формування якісного інноваційного портфеля, ретельний аналіз і контроль виконання інноваційних проєктів, раціональне формування диверсифікованого інвестиційного портфеля, аналіз і контроль виконання інвестиційних проєктів.

Запропонований в роботі інструментарій щодо формування управлінських рішень для забезпечення інвестиціями інноваційного розвитку підприємства дозволить на практиці досягнути підвищення рівня їх інноваційної діяльності та забезпечить високі соціально-економічні результати діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко В.А., Хлівецька М.О. Національна інноваційна система та захист прав інтелектуальної власності України в контексті міжнародних рейтингів. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. Дніпро: ПДАБА, 2018. 209 с. С. 86-98.
2. Барагова Г.М. Стратегічне планування у виробничому менеджменті на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 5. С. 169–175.
3. Безус А.М. Стратегія підвищення інноваційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: esopu.nauka.com.ua
4. Білоцька М. Ф. Роль ризику при визначенні розміру резерву. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 10 (89).С. 8-10.
5. Верхоляд І. М. Теоретичні засади інвестування інноваційних проектів. *Регіональна бізнес-економіка та управління: наук., виробн.-практ. журнал*. Вінниця : видавництво ТОВ «Вінпрінт». 2012. С. 29 –35.
6. Волков О.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 662 с.
7. Гончаров Є.В. Кадрові ризики та рівень освіти: інноваційні напрямки в умовах глобалізації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*. 2008. № 628. С. 60-63.
8. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Громова А.Е. Інноваційна діяльність як складова успішного розвитку промислових підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2015. Вип. 15, Ч. 2. – С. 76–79.
10. Гудзь Ю.Ф. Теоретичне позиціонування бенчмаркінгової стратегії підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. №778. С. 18-25.
11. Державний реєстр інноваційних проектів, що реалізуються за

пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків. URL: <http://mon.gov.ua/activity/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-texnologij/iii.-texnologichni-parki/derzhavnij-reestr-innovacijnixproektiv,-shho-realizuyutsya-za-prioritetnimi-napryamami-diyalnosti-texnologichnix-parkiv.html>.

12. Доброскок Ю. Б. Інноваційна стратегія як основа розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 93–98. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-93-98>

13. Донець, Л.І. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків [Текст] : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 472 с.

14. Загородній А.Г. Інновації як об'єкт стратегічного аналізу. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. – № 9 (111). С.120-126.

15. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.

16. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV, (чинний в редакції від 05.12.2012, сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення : 15.05.2023).

17. Закон України «Про наукові парки» від 25.06.2009 № 1563-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>.

18. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

19. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 № 2623-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.

20. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 № 991-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.

21. Захарін С.В. Інвестиції в інновації: теорія, парадигма, методологія досліджень. *Економіка та управління національним*

господарством, Актуальні проблеми економіки. 2010. № 4 (106). С. 60–64.

22. Зеліско А. В. Наукові парки як вид юридичних осіб приватного права. URL: http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=707.

23. Йохна М.А. Економіка й організація інноваційної діяльності [Текст]: навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 400 с.

24. Іванов М. Підвищення ефективності функціонування регіональних економічних систем на основі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Схід. 2011. С. 79-82.

25. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: монограф. Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. 278 с.

26. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент. Суми : ВТД, 2010. 334 с.

27. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент. К.: КНЕУ, 2003. 504 с.

28. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.

29. Кузьмін О.Є. Система контролю діяльності промислового підприємства: формування та формалізація. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 4. С.184-194.

30. Лисенко М.С. Механізм забезпечення кадрової безпеки підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр.* – 2008. – № 7 (86). – С. 137–140.

31. Луньова В.А. Особливості розвитку маркетингу інновацій на підприємствах. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 34-39.

32. Микитюк, П.П. Інноваційний менеджмент. Навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 295 с.

33. Мороз Л.А. Маркетинг відносин: проблеми понятійного апарату. *Вісник Національного університету „Львівська політехніка”*. Менеджмент та

підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2007. № 605. С. 96–103.

34. Мороз О.В. Корпоративне управління на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 180 с.

35. Національна мережа трансферу технологій. URL: <http://www.nttn.org.ua/?idm=1&lng=1.9>.

36. Повітчан В.В. Визначення сутності деяких категорій інноватики. *Економіка розвитку*. 2005. № 2(34). С. 6.

37. Постанова КМУ «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2012-2016 роки» від 17.05. 2012 р. № 397. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/397-2012-%D0%BF>.

38.Розпорядження КМУ «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року» № 430-р від 30 травня 2018 р. (чинне в редакції від 30.05.2018 р.): сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80> (дата звернення : 10.05.2023).

39.Середюк Т. Б. Концептуальні основи і стратегічні напрями розвитку дифузії інновацій у секторі ІКТ. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 84–92. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-84-92>

40.Ситник Н. С., Шушкова Ю. В. Концептуальні аспекти реіндустріалізації економіки на основі технологічної модернізації. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 61–67. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-61-67>

41. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент [Текст] : підручник. К.: Знання, 2011. 423 с.

42. Усик С.П. Вибір стратегії розвитку з урахуванням ступеня готовності підприємства до стратегічних змін. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 6. С. 142 – 150.

43. Федішин І.Б. Етимологічне походження та теоретичні засади категорії «інновація» та її класифікаційні ознаки. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2012. № 3. С. 42-47.
44. Федулова, Л. І. Інноваційна економіка [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2006. с. 39.
45. Харів, П.С. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону [Текст]. Тернопіль : ТАНГ, 2003. 180 с.
46. Цадо Г. В. Сутність та значення інвестиційно-інноваційних процесів в системі регіонального розвитку. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Інноваційна економіка»*. 2011. № 21. С. 154– 160.
47. Череп А. В. Інноваційне наповнення інвестицій. *Економічні науки. Вісник Запорізького національного університету*. 2010. №3(7). С. 267-270.
48. Чубай В.М. Управління ризиками взаємовідносин промислового підприємства із суб'єктами внутрішнього і зовнішнього середовища. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 12 (126). С.188–196.
49. Шульгіна Л.М. Сучасні концепції стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства. *Журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій»* № 3, Т. 2, Суми, СумДУ : 2011 р. – С. 79–84.
50. Яркіна Т.В. Основи економіки підприємства. *Економіка підприємства*, 2005. С. 78.
51. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України.
52. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби статистики України.
53. Rothwell R., “Successful Industrial Innovation: Critical Factors for the 1990s,” *R&D Management*, Vol. 22, No. 3, 1992, pp. 221-239.